

GORENJEČ

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v »Zvezdi«.

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za pet-vesto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

En košček avstrijske tragike.

I.

V svojem romanu Drut pravi Herman Bahr, da je tipično za avstrijske razmere, da se vedno zgodi to, kar se najmanj pričakuje, kar je najneverjetnejše, najneprikladnejše:

Če naša dunajska vlada v poletnem času nima nemirov v Pragi, če ni »veleizdajniškega« procesa v Zagrebu, potem skrbi ta vlada za to, da ima državni organizem odprto rano vsaj v Ljubljani.

Leta 1849 so porazili ruski konjeniki ogrske vataše pri Vilagošu in rešili državni sestav pred razpadom. Pet let pozneje so se vršile priprave za krimsko vojsko. Takrat je izustil grof Buol krilate besede: Svet bo strmel nad avstrijsko nehvaležnostjo. In res je poslala Avstrija v Rumunijo okoli dvestotisoč mož Rusom v hrbet.

Po uničenju ljudskega poleta iz leta 1848 je nastopil kruti absolutizem, obe državni polovici sta se vladali z Dunaja, na Ogrskem in Hrvaškem po Babovih huzarjih. Za pristnim absolutizmom je pa prišel Schmerlingov parlamentarni absolutizem. Schmerling je odpravil vse težnje Madžarov po samostojnosti s frazo: da lahko čaka. Leta 1866 nas je vrglo iz Nemčije in napravilo Madžare za gospodarje države. Čehi so bili v abstinenci. Ustavoverna doba z vladajočo nemško levico je ustvarila položaj, ki ga je označil Greuter z besedami: im Winter Reichsrat, im Sommer Ausgleich. Merodajni krogi so bili še vedno mnenja, da se dá izvršiti Deakovo načelo: Tostran Litve naj vladajo Nemci, na oni strani pa Madžari. Vselej, če je državni voz obtičal v blatu, so se vršili poizkusi, premeniti vladni sistem, izvršiti enakopravnost narodov. Vse te poizkuse je preprečilo nemško uradništvo in

vojaštvo. Hohenwartha so vrgli razen ustavovercev v prvi vrsti Madžari, Badenija pa dunajska ulica in vojaštvo.

Nemška levica se je uprla aneksiji Bosne in je bila vsled tega odtisnjena od vladnega krmila. Prišel je grof Tassie z nalogo, razbiti nemško levico. To se mu je tudi posrečilo. Temeljnih idej pa je mu tako nedostajalo, da je končno javno priznal, da je njegovo vladanje: fortwursteln. Največji državnik od časa marčne revolucije je bil brez dvoma grof Hohenwarth. On je nameraval najdalekosežnejše državne premembe. Ni pa imel v sebi tiste elementarne sile, da bi bil premagal ovire, ki so se delale njegovemu sistemu. Sicer pa vidimo, da vse vlade potrjujejo Bahrovo sodbo. Vedno se je vladalo na umeten način, vedno proti večini ljudstva, nikjer velikih idej, povsod šablona in birokratizem, malenkostna sredstva, ki naj pomagajo od danes do jutri, ki naj omogočijo življenje iz rok v usta. Če se je pojavil kak veliki mož z velikim državniskim talentom, kot sta bila Hohenwarth in Schaeffle, zarušila se Nemci, birokracija, visoki generali in Ogri ter skupno potisnili državni voz nazaj. Zgodilo se je končno vendar to, kar je bilo najmanj pričakovati.

Res je, da so se tekom zadnjih desetletij močno dvignili slovanski narodi — kulturno in gospodarsko — ali ves ta pokret se je vršil proti volji, v vednem boju z dunajsko vlado, zvezmi Galicije.

Ustavoverno ministrstvo je poslalo Čehom na vrat Kollerja. Ta je zaukazal nebroj zaplemb, preganjal, tožil in zapiral urednike v nesrečnem menenju dunajske vlade, da se na ta način dá zadušiti prepoved petmilijonskega naroda.

Kraljevina in cela država je trpela neizmerno škodo na blagu in na kulturnem razvoju. Na drugi

strani pa je ravno ta nezasiščen drakonizem izzval in v življenje poklical v češki duši, ki je po svojem bistvu husitska, vse latentne sile in odpor do skrajnosti, vzbudil je narodu prirojeno žilavost, ki je zedinila ves narod v kraljevini na Moravskem in v Sleziji, ga strnila v veliko armado in povzročila čudovit gmoten in duševen razvoj vseh dežel dvorepatega leva.

Pri nas je prišlo med maso ljudstva nekoliko narodne zavednosti šele po taborih, ki so se vršili koncem šestdesetih let preteklega veka. Ti tabori so dramili našega kmeta, obrtnika in delavca, budili njegove duševne sile, ga pripravili do tega, da je začel gledati okoli sebe ter videl, da so na svetu še druge stvari in ne samo njegov hlev, cerkev, farovž in meznarija. Meščansko ministrstvo prvih taborov ni oviralo, ali kmalu je posegla vmes birokracija in tabori so bili ustavljeni.

Uradovalo se je izključno nemško, po šolah se je poučevalo izključno nemško, celo bela Ljubljana je imela nemško lice. Nikdar ni pojmla dunajska vlada, da se narodne sile dvignejo le na ta način, da se ljudstvu seže pod rama, da se mu dá narodnih, domačih uradnikov, ki znajo njegov jezik, ki čutijo z njim. Naša društva, naši poslanci so se morali boriti z vlado za vsak predmet v šoli, za vsako šolsko knjigo in tabelo, za vsako vlogo pri sodnji, pri glavarstvu ali davkarji, za vsak občinski in poštni pečat, za vsak ulični napis, za vsak napis na vaških deskah. V srce nas zaboli, če pomislimo, na kateri stopinji bi bilo danes lahko naše blagostanje, če bi bili našli pri vseh teh težnjah, pri vseh teh naporih blagohotno podporo vlade, ali vsaj ne zaviranja, šikaniranja in popolnega neumevanja tega, kar ljud-

PODLISTEK.

Spomin na otvoritev Prešernove koč na Stolu.

«Oh, srečne oči! Ali ste res vi, gospod Z.?»

Popelnoma dovršeni, distingirani, dvorljivi poklon mladega moža je nehote zapeljal Vijolo k temu pozdravu; v istem trenutku je začutila nediplomatičnost tega vzklika, ki je pač več povedal, kakor si je želela sama, ko je zazrla simpatično, ogorelo lice in iskreno oko gospoda Z., tega mladega moža, ki je žarel samega zdravlja.

«Mej poklon, milostna; silno rad bi zvedel, kje si je solnce dovelilo tako goreče poljubljati vaše lice, vaš zapeljivi vrat...»

«Na Stolu. Pri otvoritvi koč sem vas zaman iskala!» ga je hitro prekinila. «Zal vam je lahko; če hočete, vas je tudi lahko sram! Bila je otvoritev naše koč, razumete našel! In kakšen obisk, kakšno navdušenje! Nepozaben dan! Kolikokrat sam se spominam ta dan vaše male kontroverze z gospo T. — spomladi je bilo to — v času nakake napetosti, po občnem zboru Slovenskega planinskega društva — razumete me?»

«Spominjam se...»

«Ze šesti šantekler nosim od tega časa! Pa pustiva rajši! Pravim vam torej, nekaj posebnega je bilo! Požrtvovalnost naših dam je sama sebe prekašala. Vse, pravim vam, vse so bile nedosežne

v svoji marljivosti. Vse so se lotile svojih nalog z nekako posebnim navdušenjem. Ze navsezgodaj je bila koč — kaj pravim, koč — vse okoli nje je bilo živo. Dehajal je gost za gostom, družba za družbo. Ko sem videla cele čete, ki so potovale gor iz Zirovnice, Sela, Zabreznice in drugih sel ob vznemirjenju penosnega Stola, nisem mogla verjeti lastnim očem.»

Zapazila je, da sledi g. Z. z vedno večjim, z vedno bolj rastočim zanimanjem njenim besedam.

«Nepopisno čaroben je bil pogled na množice ljudstva, domačinov, ki so prihiteli, da se udeležijo maše na Stolu in blagoslova koč, s katerimi je izročal matnik koč varstvo Prešernovega duha, onega Prešerna, ki je zrastel prav iz tega ljudstva. — Velicastni trenutek!»

«Domačini da so prihiteli gor, milostna?»

«Da, in to v nepreglednih trumah. Le potrpite. Bila sem med njimi, ko se je razvilo pozneje po maši živahno vrvenje na vsem prostoru okoli koč. — Rečem, da sem uživala ta dan najkrajnejše, najprijetnejše trenutke svojega življenja, posebno ko sem opazila, da imenuje domače ljudstvo — najožji sosede — Prešernovo koč z nekim nemavdnim ponosom: «Naša bajta!» Naša bajta! Koliko ljubezni in koliko penosa je v teh dveh preprostih besedah!»

«In koliko pomena, milostna! Bajta!»

«Cutite sedaj! Cutite sedaj uresničeno to, o čemur je sanjala svoj čas peštica kranjskih turi-

stov v nekem podlistku v »Gorenju«! Ali ste prepričani, da je prav ta peštica, kateri so očitali, da hoče napraviti razdor v organizaciji Slovenskega planinskega društva, da je prav ta peštica nepebitno z dejanjem dokazala pravilnost in logičnost svojega naziranja glede organizacije Slovenskega planinskega društva, da pridobiva slovenski turistiki vedno novih krogov in, kar je najpomembnejše, da je razumela ta peštica, brez vsake vsiljive agitacije, pridobiti najboljše varstvo svoji koči v ljudstvu samem? Koča je bila postavljena takorekoč proti volji centralnega odbora našega planinskega društva — vsaj simpatij ni imela ideja Prešernove koč pri osrednjem odboru mikakršnih. — Le železna volja planinske podružnice v Kranju z neomahljivim načelnikom, se ni niti za trenutek strasila raznih zaprek, ki so se kopičile čez visino Triglava, ta volja ni odnehala prej, dokler se ni tam na vrhu Stolu zablestelo poslopje Prešernove koč in dokler ni ob njej zavihrala naša trobojnica. — Kar objela bi jih, te neupogljive može, vse — vse.»

«— Vijola — milostna!» pripomni g. Z. z lahnim tonom graje in esupnenja.

«A veste, same v duhu, samo v mislih! Ne zamerite mi! Ti močje so gotovo dobro proučili čuvstvovanje onega ljudstva, ki je uvidelo važnost nove koč za ves svoj okraj, dasi je od začetka nekoliko nezaupno gledalo na to podjetje. No, koč se je gradila, ljudstvo se je poučevalo o njenem

stvo dviguje. Nam se godi, kakor našim bratom v Dalmaciji.

Ko je bil cesar Franc v Dalmaciji, je prišel tudi v Dubrovnik. Tam se mu razkazovali znamenitosti mesta; prišli so do lepega mostu. Cesar je vprašal: Kdo je to naredil? Odgovorilo se mu je: Francozi. — Peljali so ga v lep park. Kdo je to naredil? Francozi. — Pokazali so mu lepo, široko moderno ulico. Kdo je to napravil? Francozi. — Videli so lepo galerijo slik. Kdo je to ustanovil? Francozi. Nato je omenil cesar: Škoda, da niso ostali dlje časa tukaj, ti Francozi.

Klerikalec ubil naprednjaka iz političnega sovraštva.

Is selške doline.

Simptom dekadence javnega življenja slovenskega ljudstva so vsekakor politični uboji, ki so postali takorekoč že vsakdanji, odkar je prišel k nam »veliki moment«, ko je klerikalna stranka dosegla vrhunec svoje politične moči.

Nov uboj, ki ima politično ozadje, se je zgodil 28. avgusta v selški dolini, v malem kraljestvu dr. Jameza Ev. Kreka, duševnega voditelja klerikalne politike na Slovenskem. Omenjenega dne je ubil Franc Suštar, klerikalni odbornik selške občine, zaupnik S. L. S. in cerkveni ključar, svojega svaka Ivana Tuška, istotako občinskega odbornika, ki je pripadal k napredni manjšini v selškem občinskem odboru.

Tušek je bil odločen naprednjak, blag, pošten, valen mož, ki je imel vedno odprto srce za svojega bližnjega. Bil je eden najbogatejših posestnikov v celi dolini; rad je podpiral vsako v resnici narodno stvar. Bil je ustanovni član »Slov. Matice«, — taki kmetje so pri Slovencih res redki —, član »Sokola« v Železnikih i. t. d. Mimogrede bodi omenjeno, da je bil rajnik nečak znanega profesorja Tuška.

Postal je žrtev svoje politične veroizpovedi, prestrigel mu je nit življenja njegov sorodnik.

Sorodnik ubije sorodnika radi nasprotstva v političnem mišljenju. To dejstvo da mnogo misliti! Kam plove slovensko ljudstvo! Kje je iskati vzrokov te živinske posirovelosti našega baje dobrega in vernega ljudstva?

Političen uboj je postal tipičen pojav v političnem življenju na Slovenskem. Kdo je pripeljal naše ljudstvo v ta skrajni fanatizem, kdo je ustvaril te žalostne razmere?

Zal, konstatirati moramo, da so teh žalostnih razmer v prvi vrsti krivi vzgojevalci priprostega ljudstva — politikujoči dušni pastirji. V vsakem cerkvenem govoru se le hujska in zopet hujska. Naivno verujoče kmetске duše se zastruplja z brezmejnimi sovraštvom do ysega, kar ni klerikalno. In žalostne posledice se že kažejo po celi slovenski domovini.

Im hujskanje je tudi vzrok najnovejšega takega tragičnega slučaja. Ubijalec Suštar je analfabet. Torej se iz časopisov fanatizma ni mogel navzeti, pač pa iz miljeja, v katerem je živel in se gibal. Suštar je mnogo občeval s poslancem Demšarjem, ki je »slavni mož« radi tega, ker je celo v deželni zboru pokazal svojo primojduševsko-

pretepaško naravo. Bog vsem klerikalnim kmetom v naši dolini pa je znani demagog dr. Krek, ki na vsakem zborovanju ščuje nezavedno ljudstvo proti naprednjakom. Njegova beseda drži pri teh ljudeh kot sveta. In ta mož se celo drzne pačiti večnolepi, vzvišeni nauk Jezusa Kristusa o krščanski ljubezni do bližnjega. Nekoč je namreč čisto krivoversko učil v Škofji Loki kmete, da če ti da eden klefuto, mu takoj vrni dve, tri ali pa štiri, češ, da znani Jezusov nauk, »ako te kdo udari na levo lice, ponudi mu še desno,« dandanes me more več veljati, ker ne odgovarja modernim razmeram. In na zadnji čukarski slavnosti v Selcih je zopet pozival kmete na boj proti naprednjakom ter vihtel pesti kakor kak pretepač, ki kliče na korajžo.

In od Škofje Loke do Sorice so vsi dušni pastirji taki nestrpni, da je pač še težko najti na Slovenskem dolino, ki bi imela tako bojaželjne predstavnike »bojujoče cerkve«. Snov za njih cerkvene govore jina daje povečini bivši lemenatar, ki na vsakem svojem zborovanju nastavlja naprednjakom nož na srce. In raz vse lece po selški dolini se čuje infamno hujskanje proti naprednjakom in svobodomislalcem. Vse pa še prekaša po svoji zagrizenosti in bojevitosti razpeloženju železniški župnik, katerega vneta in verni poslušalec je bil skoro vsako nedeljo ubijalec Suštar.

Naši politikujoči duhovniki s svojim večnim hujskanjem in zabavljanjem podé iz cerkve bolj izobražene elemente in jih tako vedno bolj odtujujejo cerkvi. Sami sebe profanirajo, ker se postavljajo na stališče navadnih političnih agitatorjev ter pačijo verske nauke s svojimi političnimi strastmi. S svojim divjanjem pa sejejo sovraštvo in prepir. Da, njih delovanje ima za posledico, da so vsa rili podobne razmere, o katerih govori evangelij sv. Luka (XII. 52.—54.): »Kajti odsej jih bo pet v eni hiši razprtih, trije z dvema, in dva s tremi...« Oče se bo razprl s sinom, in sin z očetom; mati s hčerjo, in hčer z materjo; tačča s sneho svojo, in sneha s taččo svojo.

Te razmere faktično pri nas vladajo in provzročili so jih v prvi vrsti hujskajoči cerkveni govorci. Prišli smo tako daleč, da neklerikalec radi svojega prepričanja ni niti več življenja varen. In če ubije klerikalec naprednjaka, pravijo klerikalci, da je to prst božji; sveda če pa ubije strela cerkovnika, ko zveni k hudi uri, če zadene kap debelega župnika pred oltarjem, če se Marijina devica prekucne črez zobe in se ubije, to ni prst božji; ampak bog je najbrž le obiskal svoje »verne prišaste«! Tako se tudi klerikalci po selški dolini govorili, da je bog kaznoval Tuška. Ta je lepa! Konec koncev boste se naredili vsakega klerikalca, ki pobije naprednjaka, za božjega služabnika ali posla.

Tak je danes moralen nivo tega »dobrega, pobožnega, vernega« ljudstva. Na tak nivo so pripeljali politikujoči dušni pastirji naš narod. Res nizek je moralni nivo našega ljudstva. Klerikalci bi od same pobožnosti kmalu odližali svetnikom prste, hodi se k izpovedi in obhajilu kar na komando in v uniformah, vse to pa teh ljudi prav nič ne moti, da bi ne obrekovali, ne lagali, ne kradli, ne prisegali po krivem, ne ubijali. Vse to delajo in takorekoč s patermostom v roki in z molitvico na

ustnicah. Na jeziku imajo vero, v srcu hudobije. To hujskanje je našega kmeta privedlo že tako daleč, da ne vidi nobene druge avtoritete nad seboj, kot duhovniško. Za državno se pa že ne zmeni več, saj vidi dannadan, kako ta zvesto izpolnjuje klerikalne ukaze. Zato pa je pripravljen storiti vsako, še tako ostudno dejanje, če je le klerikalni stvari v prospeh, saj čuti dopadajenje »gospodov« nad dotičnim početjem. Tako se sistematično demoralizira naše ljudstvo. Državna oblast to mirno gleda, da si je to demoraliziranje skrajno nevarno državi sami in človeški družbi. In ti demoralizatorji so zagnali velikanski hrup, ker je na Francoskem država izpodbila škodljivi vzgojevalni vpliv duhovščine na ljudstvo...

Ta grozen dogodek pa z bengalično lučjo razsvetljuje pogubonosni vpliv toliko proslavljenega izobraževalnega dela S. L. S. ter nas vnovič potrjuje v našem prepričanju, da je pobijanje klerikalizma najboljša delo za celo človeško družbo sploh, in za narod posebej. V resnici naroden biti, se pravi, biti antiklerikalen.

§ 1. državnega šolskega zakona.

Govoril na XXII. glavni skupšini Zave dne 7. avgusta t. l. v Novem mestu Engelbert Gangl. Dalje.

Naučni minister Hasner je vzkliknil v gosposki zbornici dne 10. maja 1869: »Bodočnost države, ki se mora boriti s tolikimi težkočami kakor malokatera druga na svetu, je zagotovljena samo v inteligenci narodov, zato je vlada smatrala za svojo dolžnost, da predloži obema zbornicama vsem zahtevam odgovarjajoč ljudskošolski zakon.«

Iz vseh citatov je razvidno, da so tudi politiki, ki so stali ob rojstvu državnega šolskega zakona, umevali veliko vzgojo naloga, ki jo naj izvršuje ljudska šola. »V pravi organizaciji ljudske šole leži gotovo največja in najtežja politična in socialna naloga, ki jo mora izvršiti država. Zato je bilo v vseh časih in pri vseh narodih priznано, da ostaneta teorija in praksa zakonodaje neplodni, da se moreta dospeti do uspešnega in razveseljivega zaključka, ako ni vzgoja postavljena na solidno podlago,« je trdil peročevalec dr. Unger.

»Po izjavi kompetentnih strokovnjakov je ta zakon v celoti dober, izvršen. Ako prinesemo z državnozbornskih posvetovanj samo ta zakon domov, bi bilo že to samo dragocena pridobitev za bodočnost domovine,« je dejal grof Anton Turjaški (Anastazij Grün) v gosposki zbornici dne 10. maja 1869. l.

Milijoni hrepene po osvoboditvi iz duševnega robstva! Odprite ljudstvu, doslej tlačnemu in izžemanemu, vrolec izobrazbe, da si ob njem razvije svoje duševne sile in izpriča svoje življensko moč na kulturnem polju — narod v plemenitem tekmovanju z narodom! — Tako je odmevalo tiste dni pred enainštiridesetimi leti v državnem zboru. Tako se je glasila zahteva mož, ki jim nihče ne more odrekati treznosti, preudarnosti in dalekovidnosti. Ta zahteva je dobila stalne oblike v besedilu § 1. drž. šol. zakona, in tako je bila naloga ljudski šoli zakonito začrtana.

Milijoni so bili tekom štirih desetletij deležni sadov ljudske šole, naša kultura je storila mogočen korak naprej, duševno suženjstvo je v Avstriji zakonito prepovedano. Slepac vidi dobroto, glušec slisi veselo vzklikanje osvobojenega ljudstva.

In kdo bi si mislil: Leta 1897 je zaklinal voditelj S. L. S. v istem državnem zboru, ki je dal avstrijskim narodom državni šol. zakon, sirove besede: »Šola je prokletstvo za ljudstvo!« — (Hrup in ogorčenje.) Ako govori voditelj tako, kaj šele mislijo tisti, ki trepečejo ob njegovem terorizmu?

In kdo bi si mislil: Leta 1910 dne 18. julija je neka učiteljska organizacija, imenovana Slovenska Zveza, ustanovila na Vrhniki pri Ljubljani svojo sedmo podružnico. Ob tisti priliki so bile izgovorjene tele znamenite besede: »Naše ljudstvo zna ceniti tiste učitelje, ki se oklepajo S. L. S., in jim je hvaležno!« — (Klici: Izdajice! Nam očitajo strankarstvo!) Torej: nekateri učitelji — t. j. tisti, ki so v S. L. S. — se oklepajo S. L. S., katere načelnik je rekel z državnem zboru l. 1897., da je šola prokletstvo za ljudstvo! — Šole je ustanovil drž. šol. zakon, sankcioniran od cesarja; če je prokletstvo šola, mora biti prokletstvo tudi zakon, ki je temelj šoli, mora biti prokletstvo tudi § 1., ki govori o versko-nravni vzgoji. In tisti učitelj, ki se oklepajo S. L. S., njenega voditelja, ki jim je poslal na Vrhniko pismen pozdrav, in njegovih izjav — doslej vsaj nismo čuli, da bi povzdignili glas proti njegovemu prokletstvu! — so navadni krivoprisežniki, ker so prisegli na drž. šol. zakon, njih politički voditelj razglasa brez njihovega protesta, da je ta zakon prokletstvo! (Dolgotrajno ploskanje.)

To je treba povedati enkrat na ves glas: En del slovenskega učiteljstva, ki se oklepa politične stranke in samo zato zanje hvaležnost ljudstva, smatva vse to, kar zahteva § 1. drž. šol. zakona od ljudske šole, za prokletstvo! Dalje prih.

pomenu, vzbudilo se je med njimi zanimanje za stavbo, pozneje prepričanje o splošni koristi te koče in končno celo ljubezen do nje, tako da je danes tako resnično in take ljubke imenujejo domačini »naša bajta«. Ne morete si misliti boljših varuhov in čuvajev naše koče, kakor so ti domačini! Naj bi se le kdo predrznil in stegnil roko proti »njihovi bajti«! Vprašajte jih, pojdite med nje, poslušajte jih! In spoznali bode, da ni obstoj in bodočnost Prešernove koče od nikogar boljše zavaran, kakor od onih preprostih domačih ljudi, ki s ponosom pravijo: »Vidite, to je naša bajta!«

Zardelo lice, žar oči in nekoliko hitreje dvigajoče se prsi — vse to je pričalo o njenem resničnem, iskrenem navdušenju.

Dražestna je bila v tem trenutku. Lahno, skoraj plaho pomežikanje gospoda Ž. je izražalo vrhunec njegovega zadovoljstva.

«Izvrstno, milostna; pobit je s tem zopet eden izmed tistih »tehtnih« vzrokov za centralizacijo slovenskega plaminskega društva. Upam, da celo gospo T. popolnoma pridobite za svoje ideje, da bo kmalu tudi ona vašega mišljenja —»

Zavila sta pravkar v Zvedo, ko še mimogrede zaslišim:

«In vaša prijateljica, Bela Krizantema?» —

«Križa? Oh, ta nagajivka! Tudi ona je bila gor na Stolu — in veste, kaj je sklenila?»

«?» —

«Vaditi se pridno v padanju v medlevice, ker so prav takratni napadi — saj ste brali najino pismo, ki ga je neki nediskretnež objavil v »Gorenjcu« — imeli imeniten uspeh? Le pojdite in oglejte si Sodarjevo hišo! Zdavnaj je izginila z balkona ona grda čeljust in njeno mesto so zavzele nežne rastlinice in ljubke cvetlice, ki tako veselo in lepo krase balkonček. Včasih pa se med cveticami zažari bujnocveti obraz srečne, mlade gospodinje. — Vidite, koliko ste zamudili vsled svoje odsotnosti!»

Nadaljni pogovor je izginil v šumenju kostanjev. Prijetni severni pihljaj tam od Stola se je poigraval z vršički kostanjev, smuknil okoli gimnazije, ki je bila tedaj tako zapuščena in tiha, dvignil meglo prahu z nepeškopljene državne ceste pred sodiščem, zapodil se je po klanecu dol proti Savi in se izgubil nekje v smeri proti Trati. —

Enketa za saniranje financ obrtno-nadaljevalnih šol na Kranjskem.

Deželni odbor je sklical interesente obrtno-nadaljevalnih šol na Kranjskem k skupni seji na dan 25. avgusta, ob 3. popoldne v deželni dvorec. Vabilu se je odzvalo okrog 35 udeležencev, med temi smo opazili poleg zastopnika deželnega odbora profesorja Jarca, ki je tudi zborovanje vodil, tudi zastopnika deželne vlade dr. Praxmarerja, oba nadzornika obrtno-nadaljevalnih šol, namreč ravnatelj Iv. Šubica in profesorja Vesela, zastopnika trgovske zbornice podpredsednika Kregarja, dr. Murnika, dr. Windischerja, predsednika zveze obrtnih zadrug Franchettija in druge. — Odbornik Jarc poudarja v svojem pozdravnem nagovoru, da je danes na Kranjskem okrog 19 obrtno-nadaljevalnih šol, ki se imajo v večini boriti s finančnimi težkočami. Omenja, da znaša primanjkljaj iz leta 1909 nad 7000 K. Država je prispevala v letu 1909 okrog 23 000 K, dežela 12 000 K, posamezni faktorji, kakor občine in druga korporacije 1600 K, trgovska zbornica 3000 K. — Ako se pa primerja letošnje proračune, je razvidno, da znašajo vse potrebe okrog 68 000 K, ki se deloma pokrije z dohodki 51 000 K tako, da znaša faktični primanjkljaj 17 000 K, ako se prišteje še primanjkljaj iz leta 1909 v znesku 7000 K, se imajo boriti potem odbori obrtno-nadaljevalnih šol z lepim primanjkljajem 24 000 K. Iz tega je razvidno, da je treba tu potrebne korake storiti, da se te nezdrave razmere izravna in namem tega shoda je danes.

Vladni zastopnik dr. Praxmarer poudarja, da pozdravlja shod v imenu naučne uprave, poudarja, da ima vlada vezano »maršruto« po postavi iz leta 1883. Za leto 1910 je država dovolila znesek 25.875 K, to je tretjino vseh stroškov, ki znašajo skupno 53.685 K.

Profesor Vesel omenja, da je pred kratkim zborovala enketa nadzornikov obrtno-nadaljevalnih šol in da je sprejela tele normalije: Vodstvo 200 K, učiteljske plače ostanejo po zadnjem ministrskem ukazu, kurjava letno za razred 20 K, svečava letno 40 K, snajenje letno 40 K, učila 50 K, pisarniške potrebe 40 K, a risarske potrebe 3 K 50 vin. za vsakega učenca.

Ravnatelj Šubica omenja, da je glavna krivda vseh teh nedostatkov, ki jih je omenjal predsednik Jarc v prvi vrsti to, da nimajo odločilni faktorji pri posameznih šolskih odborih preliminarov v evidenci. Omenja, da prispevajo premalo v to svrhu občine in trgovska zbornica. Dobro bi bilo, da pritisne deželni odbor na posamezne občine, da naj prispevajo več. Kakor posebnost omenja, da ne prispeva občina St. Vid nad Ljubljano, kjer je največ učencev v tukajšnji obrtno-nadaljevalni šoli niti vinarja.

Nadučitelj Matajca, Vrhnika, priporoča, da se predpiše posameznim mojstrom, da plačujejo gotove prispevke.

Ravnatelj Breznik se zavzema zato, da naj dajo one občine več, ki ne plačujejo doneskov.

I. Kregar dvomi, da bi trgovska zbornica kaj več prispevala.

Dr. Murnik opravičuje trgovsko zbornico, češ, da prispeva dovolj pri sedanjih dokladi 5%, kajti koroška zbornica prispeva znesek 4200 K za 38 trgovsko-nadaljevalnih šol, a bogata budjevska trgovska zbornica daje za vsak razred obrtno-nadaljevalnih šol 80 K.

Zupan Lenček pristavlja, da naj se obdači okrajne zastope, čemur se pridružita pozneje še I. Šega in Sest.

Franchetti poudarja, da bi bilo dobro, če bi se oziralo bolj na trgovsko izobrazbo in da bi tu lahko mnogo več prispevale posamezne trgovske in obrtne zadruge in slični faktorji.

V specialni debati je mnogo besedi povzročilo mnenje Matajca, da se osnuj v Ljubljani nekaka centrala, ki naj vodi vse denarno poslovanje, to je v prvi vrsti plače in druge izdatke. Toplo podpre ta predlog ravnatelj Šubica, češ, s to ustanovo nastane redno poslovanje.

Zupan Lenček ima pomisleke proti tej centrali, ker bi se potem posamezni prispevajoci faktorji uprli takemu poslovanju ter odtegnili svoj obolus obrtno-nadaljevalni šoli.

S tem je bilo nekako končano to sklicano posvetovanje. Do kakega končnega gotovega uspeha ni prišlo, ker se niso dali posamezni predlogi niti na glasovanje, niti se ni o njih definitivno sklepalo. — Bile so pač izrečene premanoge želje — uspeh leži v bodočnosti. — Sklepno omenja predsednik Jarc, da bi bilo dobro, ko bi se ustanovil nekak odsek za reformo obrtno-nadaljevalnih šol. — Kdo ga bo volil in kdo bo poklican v ta odsek, pokaže — čas.

Dopisi.

S Suhe pri Škofji Loki. Z veseljem smo čitali mi suški kmetje, kako sta se zavzela za nas zaradi cerkvenih doklad, ki nam jih hoče maloziti naš veliki dobrotnik v Škofji Loki. Mi smo namreč tudi vfarani v škofjeloško župnijo in bi nas stroški za ureditev plače organista in cerkovnika v Škofji Loki ter za prezidavanje in povečanje ondodne

župne cerkve ravno tako zadeli, kakor druge farane. Prav iz srca ste nam govorili v »Gorenjcu«. Zato se obračamo na vas z novo pritožbo. Nemirni duh našega dobrotnika v škofjeloškem farovžu je izsledil, da imamo na Suhi tako slabo mežnarijo, da jo sploh nobeden mojster ne more popraviti. Zaradi tega bi se jo moralo do tal podreti in novo zidati. Seveda vse to bi se izvršilo na naše stroške. Zaradi tega smo vsi kmetje na Suhi razburjeni, in ne samo mi kmetje, tudi nekateri duhovniki so zoper namero našega dobrega dušnega očeta iz Škofje Loke. Kaj, da bi se naša mežnarija ne dala popraviti? Prav lahko, naj se jo le da popraviti sposobnemu mojstru in bo potem še 100 let stala na istem mestu kakor danes. Sicer pa je pred 50 leti naša mežnarija bila malo boljša kakor danes. Da pa je danes slabša, so vzrok škofjeloški župnik in cerkveni ključarji, ki so tako brezbržni, da ne popravijo strehe na mežnariji. Kajti če bi se bila streha redno popravljala, bila bi naša mežnarija v ravno takem stanu kakor pred 50 leti. Ko nam je škofjeloški župnik na prižnici v cerkvi sv. Jakoba in pa na Suhi oznanil zaradi naše mežnarije, zavladala je takoj pri veliki večini naših kmetov velika nezadovoljnost. Vsi ti ne marajo, da bi se zidala nova mežnarija. Pač pa ne ugovarjajo, ako bi se popravila ali pa da bi se še ta do tal podrla, ker bi se že dobil kak tak mežnar izmed kmetov, ki bi ne potreboval zase posebne hiše. A kakor povedano, zaradi zanikrnega gospodarstva našega župnika in njegovih ključarjev imamo danes slabšo mežnarijo in mi naj bi sedaj za novo mežnarijo plačali kakih 6 do 7 tisoč kron. Župnik in njegovi ključarji so pa spali, ko so zamudili lepo priliko, da bi se bila lahko kupila hiša za približno 4 tisoč kron, ki bi bila pripravna za vsakega mežnarja. Ne, rajši hočejo novo hišo, samo da bi bile doklade večje. Ta je res lepa, da bi plačevali za organista, za prenovljenje župne cerkve in vrhu tega še za novo mežnarijo na Suhi. Ali bo kmet delal samo za farsko bisago? Koliko vere gre našemu župniku, naj povemo se to. Na prižnici v cerkvi na Suhi je povedal, da je dobil od glavarstva ukaz, da se mora mežnarija zapreti, ker da je nevarno, da se ne zruši. To je bilo pred petimi leti in mežnarija še danes stoji, kakor takrat. Vprašali smo takratnega župana, če je res prišel od glavarstva tak ukaz. On nam je pa povedal, da je glavarstvo ukazalo samo to, da se mora zasuti luza pred mežnarijo in pa napraviti dimnik, ni bilo pa ukazano, da se mežnarija zapre. Toliko poročamo danes, da bodo naši kmetje premisljevali, ako jim bo župnik naložil nove doklade na davke. Pri priliki pa se bomo še oglasili, kajti nezadovoljnost proti škofjeloškemu župniku raste po celi fari, ker so ga zdaj vsi ljudje do dobrega spoznali, kak velik dobrotnik je za nas!

Iz Železnikov. Nasim bralcem je gotovo znano ime Valentin Marčič, kateremu se še vedno preveč prizanaša. Danes zopet nekaj o njem. Kristusov namestnik je, a vendar zagrizen hujskač, ki izvaja bojkot na vseh koncih in krajih z edinim namenom, škodovati gotovim osebam. Ni pa še zadovoljen z osebnim bojkotom in sovraštvom do popolnoma nedolžnih oseb, temveč vsi njegovi cerkveni govorci merijo edinole na to, da bi se hiše, v katerih se nahaja napredno časopisje, popolnoma bojkotirale in kolikor mogoče škodovala. To pa ni kristjansko, ampak peklenko delo človeka, kateri vleče mastno plačo in namesto, da bi oznanjeval mir, širi sovraštvo, katerega sad se že kaže. Ivan Tušek bi gotovo ne bil ubit, ako bi naši duhovniki učili in oznanjevali ljubezen do bližnjega! Kakšni naj pa bodo ljudje, ako slišijo v cerkvi dannadan: »Kdor je liberalce, mu ne pomagaj nič v cerkev hoditi, in kdor ima napredne liste v hiši, naj pomeče vse božje podobe iz hiše, ker v taki hiši ni več prostora za Boga!« Če nezavedno ljudstvo začne končno misliti, da je dobro delo, če se take ljudi pobije, že ne more biti to nič čudnega. Tudi plesi so pri nas prepovedani skoro pod smrtnim grehom; pač zato, ker je duhovniška stranka v večini, kjer so pa v manjšini, tam so pa duhovniki prvi izmed tistih, ki vabijo ljudstvo na plesne veselice, ker si na tak način upajo pridobiti največ grošev za cerkve, to se pravi zase. Ako to ni res, naj župnik Marčič dokaže, da se to nikjer ne godi! In dalje. Ali je to dostojno, da se mladi kaplanček kreta vedno v sredini večje družbe deklet in vozi v kočijah tja insem? Ali se more takega duhovnika smatrati za Kristusovega namestnika? Gotovo ne, ker to nasprotuje Kristusovemu življenju! Seveda, kadar se gre za groše, ima vedno Kristusa na ustih, drugače pa živi kakor kak zapravljiv baron. In taki so povsod ga dobis na veselicah in zabavah, v cerkvi pa samo takrat, kadar si služi denar. Da bi kdaj katerega videl moliti v cerkvi pred tabernakelnjom ob času, ko ni cerkvenih opravil, te sreče pač še ni imel nihče; zato ker naši duhovniki ne najdejo zabave in razvedrila v cerkvi, marveč je iščejo po krcmah in po hišah, kjer je kaj več deklet in spretnih »Tarok-Tonetov«; tudi na planinah, kjer se pod njihovim vodstvom gošč nesreče. Kajne Marčič, kaj cerkev, ko je pa tako dolgačas notri! Boljše je iti na Zali-log k prijatelju na dobro malco in zabavljati čez liberalce. Župniku Marčiču povemo zadnjič: Pustite Železnikarje zivet v miru, kakor so živeli pred vašim prihodom, sicer si bodele skuhalo juho, ki

bo tako vroča, da je nikakor ne boste mogli pejesti!

Bled. (Z draviške razmere na Bledu.) Vsako zdravilišče ima svoje komisije, to je odbor, ki ima dolžnost, skrbeti, da se tujcem, ki prihajajo na letovišče, naredi življenje prijetno in ugodno in da se jim ustreže, ako je količnik mogoče. Zdraviška komisija ima torej dolžnost: 1. napravljati nove, kakor tudi vzdrževati obstoječe, razvoj zdravilišča pospešujoče naprave, pota; 2. vplivati na topliski komfort in občila; 3. vplivati, da se odstrani vse, kar škoduje dobremu imenu zdravilišča in kar gostom greni bivanje v zdravilišču; 4. vplivati na cene in tarife; 5. skrbeti za dušno zabavo in razveseljevanje zdraviliških gostov. Kako naša zdraviliška komisija izpolnjuje te dolžnosti, bodi v naslednjih vrstah razloženo. Do leta 1901 je zdraviliška godba igrala dvakrat na dan v zdraviliškem parku in enkrat na teden v hotelu »Petran«. Tedanji hotelski posestniki so se pritožili in zahtevali, da bi se tudi njim prepuščala godba. Da se stvar sporazumno uredi, so se takrat povabili dotični hotelirji na sejo zdraviliškega odbora. Po vseobčem razgovoru o uporabi godbe, je odobrila zdraviliška komisija enoglasno in v soglasju z navzočimi interesenti, da zanaprej godba igra samo enkrat na dan v zdraviliškem parku, izvemsi v četrtek, ko igra v hotelu »Petran«. To se je zgodilo leta 1901. Od takrat so se pa pri nas razmere močno izpremenile. Železnica se je odprla julija 1906 in prinesla v takojimenovano »Zako« novo življenje. Ko prej razen ene gostilne in ene privatne vile ni bilo nobene hiše, so se zidali v tem času dva velika hotela, tri gostilne in 15 vil, v katerih je 160 sob za tujce. Z ozirom na te velike izpremembe se je pritožilo pet hotelirjev, da se prepušča zdraviliška godba enkrat na teden brezplačno hotelu »Petran«, ne da bi se oziralo na druge hotele, kateri plačajo ravno toliko, ali pa morebiti še več godbene in zdraviliške takse, vendar se gostom v teh hotelih stanujočih, nudi jako malo ali skoraj nič. Za zdraviliško godbo se porabi poleg godbene takse še skoraj vsa zdraviliška. To je seveda vzrok, da se zanemarjajo za zdravilišče važne naprave, zato nas naši letoviščarji pogostoma in opravičeno povprašujejo, zakaj pravzaprav plačujejo takso 50 vin. na dan. Tujci stanujočih v hotelih in vilah okoli kolodvora opravičeno tožijo, da nimajo nikdar kakega koncerta, saj imajo iste dolžnosti, kakor oni na Mlinem, in torej tudi iste pravice. Zato imenovani nezadovoljni hotelirji stavijo predlog, da se godba za ta dan po dražbi prepusti onemu, ki bi staval največje ponudbo. Ker je odbor v vednih denarnih zadregah, bi znesek, ki bi se na ta način dobil za godbo, dobro došel. Na ta predlog hotelirskih posestnikov, ki so hoteli odboru pripomoči do novih dohodkov, katerih krvavo potrebuje, je ta odgovoril, da ostane pri starem sklepu od dne 8. julija 1901 in da očitam, da se to godi vsled kake protekcije, kakor neutemeljeno kar najodločneje zavrača. Ostane pri starem v interesu zdraviliškega občinstva, katero koncerte pri »Petranu« poseča z največjim zanimanjem in v velikem številu, ki deloma poseda pred hotelom, deloma pa v številnih čolnih prisostvuje koncertu. Zdraviška komisija pa hoče upoštevati nove razmere in da godbo enkrat na teden v buffet »Triglav« pod kolodvorom ob jezeru, ako se bo tudi dobivalo vse, kar občinstvo navadno zahteva za južino in ako hotelirji hočejo odkodovati godbo. To je zgodovina prepira zaradi godbe. Treba je nekaj pripomb in pojasnila. Odbor pravi, da ne more sklepa iz leta 1901 premeniti in odvzeti godbe hotelu »Petran«. Takrat je bil tak sklep klilkortoliko opravičen. Ali kar se je zgodilo pred devetimi leti, ne more ostati neizpremenjeno na večne čase. Sicer se bo lahko hotel »Petran« skliceval na servitut, to je pravico do godbe, katero mu ne moremo nikdar več vzeti. Tudi v Zaki je bil prej servitut, to je: noben tujec ni plačeval nobene takse, ker ni bilo stanovanj, in seveda ne tujcev. Zdaj je pa tu, kakor kaže leto-vški list št. 4 od 13. do 31. julija vseh gostov 1738, od teh jih je ostalo pri nas v Zaki in na Rečici 710, to je celih 40%. Vsi ti tujci plačajo takso, zdraviliško in godbeno. Kdo jim more zameriti, da tirjajo vse udobnosti, katere uživajo oni na Mlinem, torej tudi godbo in koncert, kakršne ima hotel »Petran«? Kako so naši gostje nezadovoljni, prepričajte se sami. Pridite med nje in vprašajte enega ali drugega, boste videli in slišali na lastna ušesa zabavljanje čez zdraviliški odbor, ki ne zna, oziroma noče tujcem v Zaki potrebi in jim življenje storiti prijetno. Ni skrbi, da bi se tudi tukaj ne dobil primeren prostor za koncerte, ki bi tudi privabil vsakokrat najelegantnejše občinstvo. Da bi pa godbo bilo treba plačevati, ne gre in čudimo se odboru, da se more v tako resnih stvareh saliti in staviti tak pogoj. Pa tudi v drugih ozirih ni v Zaki vse v redu. Da ima zdraviliški odbor skrbeti tudi za razsvetljava cest, je znano. Poglejmo, kako opravlja to svojo dolžnost. Imamo pravo egiptovsko temo. Svetilnice od jezera do kolodvora so 4, ki pa ne gore vsak večer. Od kolodvora do hotela »Evropa« ni nobene luči in tujec je v nevarnosti, da se poneči prevrne čez 6 metrov globoko skarpno. V bližini hotela »Triglav« in »Evropa«, ki imata skupaj 70 sob, v katerega dohaja prav veliko tujcev, ni nobene svetilke. Od jezera proti Gradu tudi ni ne-

bene luči, še celo ob sobotah ne, ko imajo tuji sestaneke v »Zdraviškem domu«. Kako prijetno mora biti v temi tavati po cesti, vedo, da je jezero samo par metrov proč, si lahko mislimo. To so razmere, ki kažejo, da nas in naše goste zdravski odbor nalašč in vedoma zanemarija in prezira. Tako, ki je pri 40% tujcev gotovo velika, rad pobira pri nas, isto pa porabi drugod. Prav ima nek modrijan, ki je v gostilni pri »Lovcu« rekel: »Luči vam zato nočemo napraviti, da bi tuji ne ostali pri vas, ampak prišli k nam.« — Nek Dunajčan noče plačati in se hoče pritožiti na ministrstvo. On pravi: Takse ne plačam, ker ni opravičena. Čeprav sta ob kolodvoru dva velika hotela, več gostiln in vil, ni tukaj niti kopališča. Ako se hočem kopati, moram iti v dežju ali solncu precej težavno pot v takomenovano zdravilišče, ali pa najeti drag voz, ali dražji čoln, za katerega ni nobene tarife. Ako pridem od tam zvečer domov, se občuti prav neprijetno pomanjkanje razsvetljave in je tudi na tej strani jezera ob kolodvoru prav domače (ganz ländlich), kar je sicer prav in prijetno, kar pa neopravičuje ne zdravilišče, ne godbene takse. V svetovnoznanih letoviščih, kjer imajo vse najboljše naprave za tujce, ni imenovana taksa povsod take visoka, kakor tu. Tako se pritožuje Dunajčan, ki rad potuje in pusti denar, ako se mu nasprotno nudijo primerne prijetnosti in olajšave. Na vsak način bo morala zdravilska komisija ustvariti za tujce ob kolodvoru take razmere, da bodo zadovoljni in da ne bo pritožb. Da ne bo disalo po protekciji, naj godba igra samo v zdraviskem parku in nikjer drugod, brezplačno. Ako so pa tudi pri »Petranu« brezplačni koncerti, potem imamo za naše goste v Zaki isto pravico jih zahtevati. Saj vsi plačujemo enake visoko takso. Drugače bo treba znižati zdravsko takso, godbeno pa za nas popolnoma izbrisati. Da ostane odbor še vedno dolžnost, skrbeti za razsvetljavo v Zaki, se samoočebni razume. Če pa nas hoče črtati iz zdravškega okraja, je nam tudi prav, bomo lahko sami skrbeli za pota, škropljenje cest, razsvetljavo in pokazalo se bo, da bomo boljše izvrševali prevzete dolžnosti, kakor jih izvršuje zdravski odbor.

Iz Radovljice. V soboto, dne 27. avgusta se je zaključil šesttedenski tečaj, katerega je priredilo kranjsko-primorsko gozdarsko društvo za gozdne in lovske čuvaje. Udeležencev je bilo pet, skoraj polovico premalo. Predavalo se je na tem tečaju prvih pet tednov o gozdarstvu, kako naj se ravna z gozdi, kako zboljševati gozde, na kaj je gledati pri izkoriščanju gozdov, o različnih gozdnih škodljivcih, o gozdnem zakonu in še o mnogih drugih stvareh. Zadnji teden pa se je predavalo o naši koristni in škodljivi divjačini, kako se lovi, o njenih boleznih in o lovskem zakonu. Nazadnje pa se je tudi od ribištva nekoliko povedalo. Zadnji dan pa je bila izkušnja, ki je jako dobro izpadla. Pri izkušnji je bil navzoč gozdni nadsvetnik g. Rubbia, kateri se je prav pohvalno izrekel o skušnji ter čestital voditelju tečaja g. gozdnemu komisarju Šivicu, ker je v tako kratkem času dosegel take uspehe. Poučevali so pa razen g. voditelja še gg. okrajna gozdarja Trček in Rihteršič ter dr. Jelovšek. — Naše mnenje bi bilo, da naj se priredi drugič tečaj rajše pozimi, ko je več časa. Saj ni čudno, da je bilo tako malo udeležencev; kdo bo pa dal svojega uslužbenca poleti v tečaj, ko ga sam doma potrebuje. Pa tudi dlje časa naj bi trajal tečaj, vsaj kake tri mesece, da se zamore vsa snov bolj razložiti, kar bi bilo le v korist udeležencem.

Otoče. Naš gospod Urankar ga je zopet polomil. V Otočah ni bilo maše zaradi malega plesa. Iste nedelje se je pa plesalo na veselici Kat. izobr. društva in v Podnartu v strogo klerikalni hiši — in sicer od ranega jutra. Seveda ima gospod Urankar za take plesne vedno zavezane oči in gluha ušesa. S tem, gospod Urankar, vidimo, da nas prezirate in nakopali ste si brezdvomno sovraštvo mnogih faranov.

Da Bog vse vidi
Bog vse ve
Greh se delati ne sme
Pa če je Klerus tudi.

Glih tisti.

Iz Križev pri Trzinu. V predzadnjem »Domoljubu« st. 33 obrekuje župnik Zabukovec zopet farane ter jih blati pred svetom glede alkohola in velikonočne dolžnosti. Dokaz temu, da je ta dopis prišel iz župnikove roke, je ravno velikonočna izpoved, saj drugi ne ve, kateri so listke oddali in kateri ne, kakor sama župnik. Prepričam pa le ni, če resnično niso bili isti tudi pri izpovedi, kateri mu niso hoteli izročiti listkov. Gosp. župnik pri zgoraj omenjenem dopisu ste premalo pomislili, da se bodete vsled tega tako lepo izdali za lažnjivega dopisuna »Domoljuba«. Sedaj saj vemo, da ste ravno Vi tisti človek, ki si upa poštno farane blatiti in obrekovati z alkoholiki, liberalci in brezverci pred celim svetom. Lepa hvala za čestitke, katere nam je Vaše blagorodje milostno naglasi. Tisti možje, kateri niso hoteli v Vaš rog trobiti, se spominjajo in dobro vedo, kako se gospodari z javnim premoženjem ako ima župnik zastopstvo v občini, saj so že dosti občutili pomanjkanje kronic v žepu glede šole. Ako se kateri upa kaj oporekati župnikovemu nasvetu pri takih stvareh, je potem takoj liberalci, brezverci

in bogaigavedi kaj se vse. Slednjič pa še gorje njegovim soloobveznim otrokom. Torej Vam še enkrat svetujemo: držite se Vasega cerkvenega posla, saj ga imate dovolj, ter pustite maše nedolžne stvari v miru. Posnemajte župnika iz Koverja in Dupljan pa Vam bodo sli takoj vsi brezverci liberalci in alkoholiki zopet v svoj brlog nazaj, vrhutega bodete pa še od vseh faranov spoštovani!! Dopis v »Gorenjcu« st. 33 iz Dupljan Vam je pa napravil take hude krčevine v glavi, da sedaj ne veste, kako bi se oprali pred Duplanci v »Domoljubu«. Kajne, kako daleč ste že zafurcali.

Na svidenje.

Tustan pri Moravčah. († Pavla Koschier.) Na Šentiljevo sem se vračal z Limbarske gore z dvema tovarišema in se oglasil na rojstnem domu v Tustanu. Po preprostemu, a ukusnem kosilu, ki ga je pripravila moja mati, sta se k naši družbi priselili gospa Pavla Koschier in njena hčerka Pavla, ki sta bili na našem domu na počitnicah. Gospa Pavla Koschier, roj. Detela, je vdova po c. kr. okrajnem predstojniku in sorodnica bivšega kranjskega deželnega glavarja, člana gosposke zbornice Otona pl. Detela; bila je dolga leta posestnica gradu Zalog pri Moravčah in uživa po vsej tamkajšnji okolici spoštovanje zaradi svoje dobrosrčnosti. Tako smo torej na Šentiljevo opoldne sedeli skupaj, pripovedovali si novice in obujali stare spomine. Gospa Koschierjeva in hčerka sta zatrjevali, da se že dolgo nista tako dobro počutili kakor tukaj v mirnem Tustanu. Omenili sta tudi, da prihodnji ponedeljek odideta v svoje stalno bivališče v Ljubljano. Naglo je tekel čas in tovariša in jaz smo morali misliti na odhod. Ko smo se razstajali in si podajali roke v slovo, nam niti od daleč ni moglo priti na misel, da je na enega izmed naše družbe že smrt namerila svojo koso. Ta žrtev koščene žene je bila gospi Pavla Koschier. Kako se je to zgodilo, sem zvedel šele pozneje. V ponedeljek, dne 5. t. m. opoldne prejmem brzojav, da je prejšnji dan ubila strela gospodično Pavlo Koschier. Dne 4. t. m. ob 5. uri popoldne je šla gospodična iz Tustana v pol ure oddaljene Moravče, dasi ji je mati odgovarjala; pripravljalo se je namreč k slabemu vremenu. A hčerka se ni dala pregovoriti, hotela je opraviti mekatere najne stvari, ker je imela drugi dan z materjo preseliti se v Ljubljano. Na poti jo vjame huda mevihta. Ko je bila še kakih deset minut oddaljena od Moravč, udari iznenada strela vanjo in jo na mestu ubije. Po šesti uri jo najde in spozna kmečki fant, ki se je vračal iz Moravč v Tustan. Vrne se v Moravče in obvesti o nesreči orožnike in župana. Nato odnese nesrečnico v Tustan in jo v grajski kapeli položi na oder. Kako se je trgalo srce ubogi materi, ko je ugledala mrtvega zadnjega svojega otroka, ugrabljenega od strele! Dne 7. t. m. ob 8. uri zjutraj se je vršil pogreb. Udeležili so se ga sorodniki in nepregledna množica ljudstva; zadnji čast so pokopnici izkazali med drugim; baron Minuttilo, c. kr. podadmiral v pokoj; z družino, notarjeva vdova Lojzika Krsnik z Brda, c. kr. okrajni višji živnozdravnik Nikolaj Jožef Sadnikar iz Kamnika in drugi. Na krsto so položile lepe vence in šopke robine Minuttilo, dr. M. pl. Wurzbach, Krsnik, Tome in Pirnat. Zalostna smrt blage, spoštovane gospi je vzbudila v Moravčah in okolici kakor tudi drugod obče sočutje in pomilovanje. — Sivolasi materi so dole ob preveliki izgubi mnogostevilne pismene in brzojavne sožalne izjave.

Iz kranjske okolice. V kranjski okolici, osobito pa po sorskem polju, smo z letino zelo zadovoljni. Sema in detelje je obilo, in prav lepega, krompir, fižol in proso lepo uspevajo, čeravno je črv tudi do sile škode naredil. Na Bregu in v Zabnici se pohvalijo z dobro letino kumar in graha. Po sadnih drevesnikih ni črv nič prizanašal. Saj je izpodjedel mladih dreves prav dosti, tako da bo treba to leto zapisati eno najhujših letin črva v zadnjih 20 letih. S sadjem je letos bolj pičla. Jabolk je precej, hrušk, češpelj in orehov pa bore malo. Za most in za prodajo bo malo ostalo. Ajda, eden naših glavnih pridelkov, ravno sedaj najlepše cvete. Čebelice pridno nabirajo in se pasejo po njej. Oblačno hladno in deževno vreme pa bo ajdi in čebelarjem zelo škodovalo. Nebo oblachno, vetrovi od vzhoda jutra, večeri in noči hladne. Toplomer kaže v senci zjutraj 10°. — Stari kranjski most jemlje slovo. Pridno ga podirajo, glavo in rebra so mu že pobrali, še noge, pa ga ne bo. Se čuda da ni pri tem nerodnem delu več nesreč. Gimnastične vaje pri taki manipulaciji so neobhodno potrebne. — Draginja mesu je že čez mero. Govedina za kilogram je 1.44 K, na deželi, menda je v mestu ista, teletina čez 1.90, teleta so draga. Žvinorejci nič kaj radi ne prodajajo telet, kar bo treba zarediti, dopolniti, kar se morali v zadnjih dveh letih prodati radi pomanjkanja krme. — 1. septembra se je pričel zopet lov v gozdu in na planini. To je bilo pokanja. Ker je na polju še polno pridelka, v gozdu pa dosti praproti, ni bil lovski uspeh prvega dne nič povoljen. Jerebice, prepelice in zajci imajo še kar naprej svoj veseli dirindaj.

Tuhinjske novice.

Malenšek se umika. Pravi, da on ne sili v Smartno, ampak da ga k temu navajajo ženske; zaradi žensk bi on šel v Smartno, drugače ne. Ne

damo sicer dovolj na ta izvajanja, a kljub temu konstatiramo, da se ženske res precej intenzivno pečajo s to idejo, da bi Malenšek za naprej v Smartno ustanovil svojo rezidenco. Pri tej stvari je najbolj agilna Agata, ki pravi, da ima pri tem osebne interese, če pride njena kri v Smartno do veljave. Nato se samo smejimo sedaj, toda Agata naj ve, če v tem oziru ne postane bolj pametna, ji bomo izkušali mi njene interese izbiti iz glave, in to ne bo prijetno. Res, v Smartnu se da vsaka stvar še vse bolje porabiti, kakor v Zg. Tuhinju. Soba, ki ji pravijo šolska soba, služi vsemu drugemu prej, kakor pa svojemu pravemu namenu. Različne »pluze«, kikirje, kovčegi in druga nesnaga vzbujajo v človeku misel, da je to kak brivski salon za dame ali pa skladišče kuhinjskih odpadkov, kar seveda vse prav blagodejno vpliva na higijeno. No, pa o tej stvari za danes dovolj, da ne reče Cila, da smo sitni; rajši ob priliki kaj več. Samo to bi še radi povedali tem ženskam, da ne imponirajo vsakemu tako, kakor Malensku in naj zaradi tega prihodnjic ne protestirajo proti temu, če kdo njih upognjenim hrbtiščem ne dela poklonov. Človek bi jim že napravil kaj takega, če ne drugače, pa vsaj iz usmiljenja, ker ve, da jim je to všeč, ali tako pa pri najboljši volji ne gre. Toliko v pouk tem; g. Malenšku pa svetujemo, naj nikar žensk ne posluša in naj raje še nadalje ostane za stafazo pri župniku Štruklju, ker drugače bo »Gorenjec« začel braniti interese Smartna in to za Malenška ne bo prijetno.

V tuhinjski dolini neke smo dobili mladega »gospoda«, ki misli vladati kar celo dolino. Če je že on ravno omejen, naj bi ohranil to sam zase, a ker je pcvrhu še predzren, smo mu danes namenili tole notico. Ta fant »pridiguje«: »V tej soseski so ljudje, ki pišejo zoper papeža, zoper vero, duhovnike in berejo ter razširjajo krive časopise (»Gorenjca«). Sv. Ciril in Metod, usmilila se jih!« in se sklicuje dalje: »Povem vam, Kristus je rekel, da kdor vas zaničuje, mene zaničuje.« Temu človeku najprej nekoliko vprašanj in nato nekoliko prijaznega pouka. Naj nam pove, koga si on pod imenom »papež« predstavlja; mogoče samega sebe, če je kdaj igral vlogo »papeža«, ko so device romale v »Rim«, ali misli s tem koga drugega svoje vrste. Zoper pravega rimskega papeža — vsaj kakor mi vemo — dosedaj še ni nihče pisal v dolini. Torej to naj nam prihodnjic v svojem »govoru« nekoliko pojasni! Nadalje ima »mož« navado, da sv. pismo kar po svoje razlaga, češ, kdor njega ali koga njemu sličnega zaničuje, zaničuje Kristusa. Torej če mi povemo špitalskem u Mezeku, da ne sme deklet s k... zmerjati, je to zaljenje samega Krista; in ko je bil ravno ta gospod zadnjič pred sodnijo obsojen na denarno globo, se je s tem zgodila krivica samemu Kristu; ali če bomo mi kdaj slučajno o kom pisali, da je notoričen onanist, žalimo s tem zopet samega Krista. Ali vidiš, fant, kako si ga pokidal! Dalje kličeš proti nam sv. Cirila in Metoda na pomoč. Takrat, ko si to izbleknil, smo prav intenzivno gledali, kako se porajajo prvi sledovi in znaki omejenega človeka. Revez, obrni se rajši sam do svetnikov, da ti kje izposlujeta vsaj iskrico pameti. Ker je pa človek še mlad in ljudje govore baje »tako zagaman, da ga mu ni para«, naj to zadostuje; če pa ne bo boljše, mu bomo jeli vzbujati po malem reminiscence, katere pa, kar se on sam tudi zaveda, ne bodo dobri za njega. Takrat bo šel v svet s celim imenom in pritklinami. Torej pameten naj bode fant, dokler je še čas in naj nikar ne agitira proti »Gorenjcu«!

Špitalski. Naš Mezek je še vedno t.č. Kdor temu ne verjame, naj bi prišel zadnjič pogledat dirko, ki sta jo priredila s kuharico in sicer, kuharica na čelu, fajmošter pa s polenom za njo. »Ta ga pa pihne,« so si govorili kmetje med seboj. Sedaj bo dal staro kuharico proč, ker si hoče poiskati baje mlajšo. Tudi učitelja se poslali proč, ker se z »gospodom« nista nič kaj mogla in na njegovo mesto pride mlada učiteljica — slomskarica. Upamo, da bomo še v Božiču citali v »Domoljubu« in »Slovencu«: Pozor! Otvorjena je svetovna rastava mladih deklet v Špitalsku pod patronanco župnika Mezeka! Vstop dovoljen samo Mezeku. — Tudi z g. Erzinom se nič kaj ne marata, in sicer, ker mu ta ne mara kimati. Sedaj pripravljamo veliko zbirko zanimivih in resničnih dogodov iz življenja župnika Mezeka in izdali jih bomo, če nam Schwarz dovoli, v celi brošuri. Mezek bo takrat »slaven«.

Zg. Tuhinjski. Pri nas so zadojč blagosiljavljali nov altar. Po stari navadi mora to opravljati škof Bonaventura; ali nikjer pa ni zapisano, da mora tudi škof pridigovati. Sedaj se je pa mož spravil na prižnico in se je tam gori skoro celo uro mučil in zvilal. Mi dolgo nismo vedeli, kaj da dela, toda ženske so trdile, da »škof pridigujejo«. Če bi kaj razumeli, bi tudi kaj poročali, toda žalibog nismo mogli ničesar razumeti, četudi smo ušesa navsomoč napejali. — Nov altar je stal tisoče. Pravijo, da se Tuhinjski revni in ubožni, a temu ni res, kakor se vidi. Cerkev in debel fajmošter kažeta drugače. Fajmošter naj da cerkev še s cekini pokriti, potem bode pa Tuhinjski kar gorki v nebesa skakali. »Pamet je žamet,« samo kdo to ve.

Radovljiške novice.

Zasluzeno odlikovanje. C. kr. ministarstvo za uk in bogo častje je podelilo naslov «šolski ravnatelj» v pokoj stopivšemu nadučitelju g. Andreju Grčarju. Vrlemu šolniku iskreno čestitam k temu odlikovanju z željo, da bi do skrajne meje človeškega življenja užival to odlikovanje.

Otroka povozil. Pretečeni terek je povozil nek voznik iz Brezij, ker je prehitro vozil po ozki cesti v Predtrgu komaj triletnega fantička posestnika Golmajerja. Poškodbe so težke, kajti došli zdravnik je imel mnogo truda in dela, predno je malemu revežu sečil obraz in mu pritrdil skoro odtrgano uho. Starši, pazite na otroke. Takim yoznikom bi bilo dobro zabiti temeljito: na ovinkih vozite počasi.

Smrtna nesreča. Pretečeno sredo je povozil vlak, ki prihaja v Radovljico iz Ljubljane ob 5. uri 14 minut med prvo in drugo čuvajnico proti Ljubljani prav lepo kravo posestniku I. Mraku, po domače «Zilhu» iz Predtrga ter je vso raztrgal. Krava je ušla s pašnika na tir in za kazen jo je doletela smrt. Posestnik ima škodo nad 300 kron. Nauk: kmetje ne izročajte mladoletnim pastirkom svoje živine!

Predtrg dobi vendar vodovod. V terek so imeli Predtržani krajevni ogled radi vodovoda, katerega sta se udeležila tudi deželni odbornik dr. E. Lampe in deželni stavbeni nadsvetnik Sbrizaj. Čudna so pota usode. Ko se je pripravljalo za vodovod v Radovljici, je radovljiški župan dr. J. Vilfan skoro prosil Predtržane, da se priklonijo k temu podjetju, a premodri mežakarji so v svoji kratkovidnosti kratkoma odklonili to ponudbo, češ — mi imamo dovolj vodnjakov — in menda so bili tudi prepričani, da voda ne bo tekla «sama v breg». Ko so pa ti mežakarji spredeli, kako blagodejna naprava je vodovod, so pa pričeli moleđovati od Poncija do Pilata, da bi dobili tudi oni vodovod. Slednjič se jim je vendar posrečilo dobiti to, kar so prej ošabno odklanjali.

V «Jutru» št. 185 z dne 4. septembra 1910 čitamo: «Iz Radovljice. Stan, kateri ima najmanj postav in prav in ki je eden izmed zelo težkih, je stan trgovskega sotrudnika. Upamo pa, da bode tudi tu solnce milejše zasvetilo. S 1. julijem t. l. je stopil v veljavo nov zakon, ki določa 11 ur delavnega časa. Vsa čast onim, ki so ga nam priborili. Toda, da bi se to tudi vpoštevalo, ker žalibog do danes smo še pri starem in sefi se lelajo kakor hočeje. Zato pa treba nam prizadetim poskrbeti, da jim to pride tudi v meso in kri, ne pa da bomo imeli zakon samo na papirju. Mislimo pa tudi, da nam ne bi bilo tega treba, saj zakon se mora izpolnjevati. Če pa stvar sedaj opustimo, si bomo to pozneje tem težje izvojevali. Deželna vlada je že razposlala zakon okr. glavarstvu, to pa županstvu, da naj stvar uredi. Županstvo se je seveda obrnilo do gospodov trgovcev za njih mnenje. Toda glejte čudo! Nekateri so k temu sicer priklimali, drugi se pa protivijo. Eden se je celo izrazil, da imajo trg. pomočniki že itak preveč časa. Sedaj pa pomislite, delamo namreč 15—16 ur nepretrgoma. Jako žalostno! Toda čemu bi zato beračili, saj smo mnenja, da se mora vsak državljan zakon spolnjevati, tako tudi ta. Gospodom šefom polagamo na srce naj stvar uredijo, kajti to bo tudi v njih interesu, če se bode po vsej deželi ob enem in istem času zapiralo in odpiralo trgovine. Trg. sotrudnik se dandanes pač ne more več zadovoljiti s tem, da bo 16 ur v trgovini, 8 ur pa spal. Tudi on ima pravico živeti v javnem in socialnem življenju — med ljudstvom. Zato pa še enkrat: gospodje, dajte nam, kar je našega in vedite tudi, da smo mi tisti, ki vam pomagamo od zrna do zrna, od kamna do kamna.» — Kakor vestni poročevalci objavljamo to.

Naš «Sokol» pohiti v nedeljo, 11. t. m. v Tržič, da s tem izpolni svojo dolžnost, da vrne bratškemu društvu ljubav za ljubav in da podpre v vstrajnosti v težavnem položaju se nahajajočega boritelja «Sokola» v ogroženem Tržiču.

Pouk na tukajšnji petrazredni ljudski šoli se prične 16. t. m. In sicer je ob 8. uri sv. maša, potem je takoj redni pouk. 15. je vpisovanje in sicer od 9.—11. ure dopoldne. Kakor se čuje, obeta biti letos pritisli vnanjih učencev precej velik. Pač najboljši dokaz, da je radovljiška šola na dobrem glasu in da želi ljudstvo izobrazbe.

Letina obeta najbolje. Vsi poljski pridelki kažejo najbolje, samo sadja bo bolj pičlo. Otava bo obilna, da bi le vreme ostalo stalno, kajti do sedaj smo imeli ta mesec skoro vsak dan malo «mokrega».

Tudi lov obeta lovcem mnogo. Poljakih jerebic je mnogo, nekaj je tudi golobov, tuintam kaka prepelica, dokaj je pa «opankarjev»; samo to napako imajo te živalice, da prehitro pokažejo fge lovcem.

Gospodarski del.

Raspis dobave desk iz mehkega lesa, obročev, premoga in koka. C. kr. tobačna tovarna v Ljubljani naznanja trgovski in obrtni zbornici v Ljubljani, da razpisuje dobavo desk iz mehkega lesa, obročev, premoga in koka za leto 1911, eventuelno za leto 1912. Pismene ponudbe je najkasneje do 26. septembra t. l., 12. ure opoldne pri c. kr.

tobačni tovarni v Ljubljani vložiti. Dobavni raspis in posebni pogoji so tudi v pisarni trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani na vpogled.

Zakupni razglas. C. kr. intendantca domobranskega poveljstva v Gradcu je poslala trgovski in obrtni zbornici v Ljubljani zakupni razglas glede približne potrebstine kruha in ovs za c. kr. domobranstvo za leto 1911. Zakupni razglas, posebna določila in ponudbeni vzorci so v pisarni trgovske in obrtne zbornice v Ljubljani na vpogled. Zakupne obnavne se bodo vršile na različnih postajah ob določenih dnevih in sicer se bo vršila prva dne 1. oktobra in zadnja dne 15. novembra t. l.

Za vinogradnike in sadjarje. Samočište vinske droži za pokipenje vinskega in sadnega mošta se dobivajo tudi letos pri Kmetijsko-kemijskem preizkušališču za Kranjsko v Ljubljani. Čevka s samočistimi vinskimi drozmi stane z navodilom o uporabi 25 b, s poštnino in zavojem pa 40 h. Deset čevk stane s poštnino, zavojem in z navodilom o uporabi 3 K 50 h. Zmesek se mora plačati naprej, ker se sicer povzame. V plačilo se sprejemajo tudi pisemske znamke. Samočište vinske droži pospešujejo čisto in zanesljivo kipenje mošta ter povzročajo, da se vino hitro čisti in da dobi mnogo bolj in prijetnejši vonj in okus. Ega čevka s samočistimi drozmi zadostuje za pokipenje 5 do 10 hektolitrov vinskega ali pa sadnega mošta. Narcoba se mora izvršiti vsaj 5 dni pred uporabo, da se morejo pravečasto in po predpisu nastaviti droži, s katerimi se potem svežeistinjem most pokipi. Vsa tozadevna pojasnila daje radovoljno ravnateljstvo kmetijsko-kemijskega preizkušališča za Kranjsko v Ljubljani.

Tedenski sejem v Kranju dne 5. septembra 1910. leta. — Prignalo se je: 301 glav domače goveje živine, 100 glav bosanske goveje živine, 65 glav goveje živine hrvaške, 11 domačih telet, — hrvaških telet, 207 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, — domačih ovac, — hrvaških ovac, 86 koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani vol 100 kg 64—68 K, na polovico 100 kg 58—60 K, za pitanje 100 kg 52—54 K, kumerni 100 kg 36—40 K. Pšenica K 10—, proso K 7—, rž K 7-50, oves K 7-50, ajda K 7—, repno seme K —, fižol ribničan K 14-25, mandalon K 14— koks 15 K, krompir K 5— za 50 kg.

Godovi prihodnjega tedna:

11. Ime Marijino, Slavan; 12. Macedonij, Gvidon, Večedrag; 13. Virgilij, Nöburga, Ljubivoj, Zemil; 14. Povisanje sv. križa, Maternij, Rajna, Znanoslav; 15. Nikomed, Estropija, Tetomil; 16. Ljudmila, Karmelj in Ciprijan, Sodimir; 17. Lambert, Hildegarda, Prvan.

V Kranju, dne 10. septembra 1910.

Kranjski deželni zbor bo menda sklican na dan 11. oktobra na večtedensko zasedanje.

Priprave za parlamentarno zasedanje. Ministrski predsednik baron Benerth se je zadnji teden pogajal z voditelji parlamentarnih strank, kako omogočiti redno zasedanje parlamenta na jesen. Predvsem se gre za redno poslovanje češkega deželnega zbora. Konference se bodo preložile iz Dunaja v Prago.

Katoliški shod v laomostu. V petek se je v laomostu pričel VII. avstrijski katoliški shod. Navzoči so samo Nemci in Italijani. Slovanov ni, razen visokega češkega plemstva in nekaj škofov, nič. Največ je Tirolcev, tako, da ni niti govoriti o splošnem avstrijskem katoliškem shodu.

Naknadne volitve v bosanski sabor. Izvoljeni so pristasi Mandičeve stranke dr. Jankiewicz, dr. Katičić in Nikola Čurić, med Somogyijem in dr. Perišćem odloča žreb.

Obisk nemškega cesarja. Nemški cesar obišče 16. t. m. nadvojvodo Ferdinanda na svojem posestvu pri Mohaču. Dne 19. t. m. se pripelje nemški cesar na Dunaj, kjer bo gost našega cesarja.

Atentat na ruskega carja. Ruski car se nahaja sedaj na obisku pri sorodnikih svoje žene v Friedbergu. Nemski listi so sedaj razglasili, da se je nameraval izvršiti na njega atentat. Brščas pa vest ni resnična in izvira le iz pretiranega strahu nemške policije.

Ruski ministar zunanjih del Izvolsky je imel 8. t. m. z dr. M. Ivanovićem, zunanjim ministrom Srbije, daljši razgovor.

Canalejas vztraja pri svoji dosedanji politiki. Ministrski svet španski se je posvetoval 24. m. m. o odgovoru na vatikansko noto. Poročajo, da je Canalejas trdno odločen vztrajati pri svoji dosedanji politiki.

Novičar.

Osebnost. Profesor Josip Bučar s kranjske gimnazije je prestavljen na lastno prošnjo v Ljubljano na II. drž. gimnazijo. — Na kranjsko gimnazijo je začasnim gima. učiteljem imenovan Karel Cepuder, suplent v Gorici. — Profesor Franc Komatar v Kranju je dobil enoletni dopust.

Avtonomija in kranjski deželni odbor. Slovenska ljudska stranka zatrjuje v enomer, da so bili njeni poslanci za potrditev župana Hribarja. Če pomislimo, da pri discipliniranju vsakega na-

prednega učitelja baron Schwarz s strahom zre na obrvi dr. Sustersiča, da ve, kako mu je divimirati, je zelo malo verjetno, da bi si bil upal, proti volji naših klerikalcev predlagati nepotrđitev. Na vsak način pa je gotovo, da ta neuspeh poslancev slov. ljudske stranke ni spravljal z ravnotežja. «Slovenec» še ni nikdar prenesel kak udarec tako ravnodušno, kakor nepotrđitev župana Hribarja. Z isto resignacijo sprejel je tudi vest o razpustu ljubljanskega občinskega sveta. Povedal nam je tudi, zakaj se deželni odbor ni spustil v boj za avtonomijo občin. Prvič zato ne, ker nima poveda «potegovati se» za župana Hribarja. — Čiste umevno. Drugič pa zato ne, ker se ni sankcioniran novi mestni volilni red. To je še bolj jasno. Po domače se pravi to: Evgen Lampe je vnet za avtonomijo in sicer v teoriji vedno, v praksi pa takrat, če mu to kaže.

Glasbeno šola v Kranju. (Podružnica «Glasbene Matice v Ljubljani».) Vpisovanje v glasbeno šolo se vrši v četrtek, petek in sobota — 8., 9. in 10. septembra l. 1910 — vselej dopoldne od 10. do 12. ure in popoldne od 2. do 4. ure v I. nadstropju (nova hiša g. J. Kušlana) v društvenih prostorih ob glavnem trgu. Redni pouk v vseh predmetih se prične v četrtek, dne 15. septembra. Glasbeno šolo vodi gospod Ziga Polasek, solski voditelj in redni glasbeni učitelj (absolvent praškega konservatorija in državno izprašan za violino, orgle, petje in klavir). Učni predmeti: 1. Violina. 2. Klavir. 3. Solopetje. 4. Zborovo petje (dečki, dekliški in dijaški zbor). 5. Glasbena teorija. 6. Harmonija in kontrapunkt. Pouk pa se uvede eventuelno tudi še v nekaterih drugih glasbenih predmetih in instrumentih. Pogoji vprejema: 1. Ukovina za violino, klavir, solopetje, harmonijo in kontrapunkt ter za druge instrumentalne predmete po 4 K na mesec. 2. Ukovina za glasbeno teorijo 2 K za pol leta. 3. Ukovina za zborovo petje 1 K za pol leta. 4. Vpisnina za vsakega učenca 2 K za tekoče šolsko leto; vendar pa se vpisnine prosti oni, ki obiskujejo zborovo petje in glasbeno teorijo. V vsakem predmetu je pouk dvakrat na teden. Gajenci, ki žele, da se jim čas pouka v šoli pomnoži, plačajo primerno višjo ukovino. Revne, marljive in nadarjene gojence oprosti odbor plačevanja šolnine popolnoma ali deloma.

Kar smo prerokovali, se je zgodilo. Ko je bila razpisana služba učitelja na deželni trgovski šoli, smo prerokovali, da jo dobi uskok Karol Javoršek, učitelj na nemški šoli v Ljubljani. To je oni mož, ki je presedlal v Slomskovo zvezo edino le zato, da je dobil kosček boljše kruha. A da je še bolj držalo, je pregovoril še svojega sivega očeta Antona v Šiški. In na take skale je zidana «Slomškarija».

Orkester «Sloga» v Kranju vabi na koncert, ki ga priredi dne 10. t. m. ob pol 8. uri zvečer, v prostorih tukajšnje «Narodne čitalnice» pri pogrnjenih mizah. Vstopnina 50 vin. za osebo. Čisti dobiček je namenjen telovadnemu društvu «Sokol» v Kranju. — Opozarjamo občinstvo na ta koncert prav posebno še zato, ker je na sporedu večina točk novih, in ker je to v tej poletni sezoni najbrže zadnji koncert orkestra «Sloga». Izmed točk ki so na sporedu, omenjamo za sedaj le «Don Juana» in overturo k operi «Pesnik in seljak». V nadi, da občinstvo poseti koncert v kar največjem številu in obenem prispeva k narodnemu namenu koncerta, kličemo vsem: Na svidenje danes zvečer pri koncertu «Sloga» v Narodni čitalnici.

Telovadno društvo Sokol v Tržiču priredi 11. t. m. ob 3. uri popoldne pri svoji telovadnici v Bistrici javno telovadbo, katere obsega vaje telovadk, vaje naraščaja, proste vaje članstva in orodno telovadbo. Po telovadbi je ljudska veselica in ples. Zeleti je, da pohite k tej prireditvi vsa bratska društva z Gorenjske in da se je udeleži tudi drugo občinstvo. Odhod iz Kranja proti Tržiču ob 12 38 popoldne in odhod iz Tržiča ob 6 20 uri popoldne.

Uganjka. Zakaj finančni ministar dr. E. Lampe ne kupuje več mlinov? — (Zato, ker mu je pl. Suklje zadržni mošnjček.)

Is škojfe Luke. Slavno uredništvo! Prosim, da sprejmete ta dopis, v katerem malo potožimo, kako se nam Ločanoma godi, kar imamo takega skopuha za župnika, ki me gleda na drugega, kakor kako bi koga udri brez noža. Sedaj nam je zopet naložil nov davek. Kar 4 vinarje od vsake krone naj plačujemo za organista. Povrh je pa ta naš organist še tolike sposoben, da bi lahko kvečjemu zabaval orgljal in kravam pel. Župnik pravi, da ima premalo plače, pa ima vendar 2200 K na leto. Ali pa morda mislite, da bomo še nežni ženski spol plačevali? Res, slepega župnika imamo, ki nič ne vidi, ali pa malsš vse pregleda, če je le njegova malha polna. Župnik tudi pravi, da je preveč dela za organista in za hlapca, da bi torej še enega potreboval. Organist pa itak drugega ne dela, kakor da leta od hiše do hiše in opravlja ali pa «plavša» z dekleti. Ali župnik naj nikar ne misli, da je že zmagal. Če bomo morali res plačevati novi davek, bomo pa tudi sami nastavliali organista. Stareloski organist ima 800 K plače, zakaj bi pa mi morali več plačevati. Zatorej, gospodarji, zedinimo se in pokažimo župniku, da še mi naš absolutni gospodar.

Z Gorenjskega se nam piše: Pred nekaj dnevi sem se napotil na Triglav, odtod pa čez Bohinj proti domu, da vidim kratvoto prelepe bohinjske doline. Ko pridem na Bohinjsko Bistrico, je krenem

v bližini, na desni strani ceste stoječi «hotel», da se nekoliko pokrepčam od dolge poti. Ko sem se nekoliko odpočil, prosim hišno gospodinjno, da mi prinese «Slov. Narod». «Ga nimamo», se je glasi odgovor. «Imate, Gorenjca?» «Ga tudi nimamo.» «Kaj pa imate?» vprašam. «Slovenca» in, «Interešante», če hočete. Da sem se za te časopise zahvalil, plačal in šel, mi ni treba povdarjati. Razumljivo pa je, da se ta «hotel» prav priporoča naprednim izletnikom, ki ga, kakor je bilo opaziti, jako radi obiskujejo.

3 Breznice poročajo: Pred kratkim smo dobili novega župnika Jos. Lavriča, ki je prišel iz Logatca. Sprejem je bil dokaj lep in upajmo, da se bo med zavedal, da uživa patronat grofov Thurn. Čudili smo se le, da ga je spremljal na vseh potih nadučitelj L. Punduh, ki velja v svojem okraju kot napreden učitelj in župan. «Možakar si je ogledal vse Breznice, samo šole pa ni videl. Znak časa!

Sitnosti gospoda Brajca. Naš župnik, znani gospod Jožef Brajc, je tak, da mora ves čas imeti koga, nad katerim stresa svoje sitnosti. Zdaj se je spravil nad naše gasilno društvo. Društvo namerava prirediti v proslavo desetletnice svojega obstanka gasilsko slavnost z gledališko predstavo. Ker ni doma dosti igralskih meči, so se ponudili igralci iz Zirov, da bi igrali «Cigane». Igralci so Sokoli. To pa njemu — namreč gospodu Jožefu Brajcu — ni bilo všeč. V cerkvi je oznanil ljudem, da jih prosi, da bi se ne udeležili veselice gasilnega društva, ker bodo igrali Sokoli. Pravi, da bi pri nas dobili lahko dosti domačih meči za igro. Pritrdimo mu, da bi jih bilo dosti za moške vloge, za ženske vloge pa ni mogoče dobiti takih igral. Dosti bolj pametno bi bilo, da bi gospod župnik poučil ljudi o potrebi gasilnega društva, ne pa, da na ta način stresa svoje sitnost in odvrta ljudi od veselice, ki bi društvu vendar nekaj prinesla.

Ljudska knjižnica «Narodne čitalnice» v Kranju je izposodila v mesecu avgustu v 177 slučajih 499 knjig (lansko leto v istem času pa v 100 slučajih 272 knjig). Knjige se izposojujejo v sredah in sobotah od pol 8. do pol 9. zvečer v nedeljah pa od 11. do 12. dopoldne in sicer članom «Nar. čitalnice» brezplačno, nečlanom pa proti pristojbini 40 v letno.

Pešar. V petek, 9. t. m., je pogorel hlev Jakoba Kavčiča v Todražu. Kdo je zažgal, se še ne ve. **Sovodnja.** Bralno društvo na Sovodnji priredi 18. t. m. svojo prvo veselico. Želimo, da bi se je udeležili vsi, ki imajo priložnost.

Pelljane. V nedeljo, 28. avgusta ponoči, je zgorel kozolec posestniku Demšarju na Vovci, županu javorske občine. Škoda je zelo velika. Dva sta osumljena kot požigalca in se jih že zapri.

3 Trzin. Čuje se, da se v kratkem ustanovi v Trzinu «na skali» orožniška eksponitura. Prostor si je že ogledal orožniški postajevodja, ki bo takoj za poveljnika nastavljen. Njegova služalka bo pa pri Sv. Ani.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Devje-Mojstrane priredi dne 11. septembra 1910 v restavraciji Zupan pri kolodvoru na Devjem veselicu. Spored: Srečolov, šaljiya pošta, tekmovalno streljanje, ribolov, ples. Pri plesu svira brisko godb. društvo na pihala. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina prosta. K obilni udeležbi uljudno vabi podružnični odbor.

3 Škofje Loke nam poročajo: Kako sijajem izlet se napravili na Veliki Šmaran leški in selški čuki v Cingreb, se je nekoliko že poročalo. «Demoljub», to pravo izbrano glasilo čukarije, pa poroča o nekem «poklanjanju Mariji, kraljici slovenske mladine». No, Marija je morala biti vesela, ko je videla svoje državljanke poudenjati stvari, o katerih se je poročalo pred štirinajstimi dnevi v «Gorenjcu». Ni se vama smejal samo Begnarjev fant in njegova sorednica, pač pa so vsi ljudje z začudenjem na slavno bratstvo farških žepov, katerim ni mar verna, pač pa samo to, da se vlačijo pijani krog svojih Kristusovih namestnikov ter naravnost povedano, s protipovanjem in gobljanjem ljudi — kakor Kos iz Ostregavrha, — kažejo svojo katoliške podivjanost in sirovost. Le tako naprej, se se vam bodo ljudje čudili!

Umrli je na Jesenicah 24. m. m. občeznana in čislana gospa Marija Lah po domače Ferbarica, posestnica hiš. št. 25 na Jesenicah. Blaga pokojnica je bila vseskozi narodnjakinja, naprednega mišljenja, odbornica ženske podružnice društva sv. Cirila in Metoda, podporna članica gasilnega društva tukaj i. t. d. Koliko ugleda je pokojnica vživala, priča množestveno spremstvo na njeni zadnji poti. Zemlja naj ji bode lahka!

Na Bledu je še vedno jako živahno. Letos je tam dobra sezona vrljub neugodnemu vremenu. — V nedeljo je bila tam lepa sokolska veselica; došli so tudi Sokoli iz Radovljice in Javornika. Le žal, da so je pričela prezgodaj popoldne, zato je došlo premalo občinstva na tako krasno prireditev!

V Ukancih ob koncu Bohinjskega jezera je sezidal gosp. Ljudevik Štricelj iz Ljubljane prav lično vilo, ki je krasno opremljena. Za drugo leto se že zopet pripravlja, da sezida še eno manjšo vilo. Ako bi bilo le še par tako podjetnih mož, pa postaneje Ukance prav živahno letovišče. — Gospod Š. goji tudi načrt, da bi vozil po jezeru z večjim motorjem od vsakega vlaka in nazaj k vlakom. — Vsa čast taki podjetnosti!

3 Begunj nam pišejo: Vsa vas se je čudila, ko smo zvedeli, da so izvedenci v Gradcu izrekli svoje mnenje, da niso našli na najdeni Rožičevi glavi nikakih znamenj, da bi bil nesrečni mladenič ustreljen. Dozdeva se nam, da ti ljudje sami sebi ne verujejo, in radovedni smo, kaj pomenijo tiste luknje tam v glavi in v klobuku. Menda niso bili miši. «Slovenskemu lovskemu društvu» v Ljubljani toplo priporočamo, da napravi že vendar lov na tiste čudne zveri, ki so odgrizle ono glavo. Če jo pošljejo potem v lovsko razstavo na Dunaj, smo prepričani, da bo mahoma pokrit ves primanjkljaj, tak bo naval obiskovalcev, ker bo vsak hotel videti to čudno zver.

Vodovod za Ljubno se je začel graditi kot podaljšanje radovljiškega vodovoda. Vode je dovolj. Ob Velikem Šmaru, ko je bilo na tisoče romarjev na Brezjah, se je opazoval učinek velike porabe na rezervuarjih, pa se je pokazalo, da je odtokala preobilica vode, kakor po navadi. V kratkem bo izvršeno podaljšanje v Predtrg in v Hraste in Studenčico pri Lescah. S tem bo ta veliki vodovod degotovljen.

Ponosrečili je sin straziškega župana g. Anton Schifferer, kaplan v Senožečah, ko se je vozil ponoči s kolesom iz Hrenovic. N. v m. p.!

Poročili so se: G. Ivan Pustjar, c. kr. orož. stražmešter v Kropi, z gđ. Franciško Kos, hčerjo župana in mesarja v Borovnici; Josip Pleničar, nadučitelj v Kropi z gđ. Ano Božič, učiteljico v Kamni gorici, in Jernej Erman, dež. oficijal, z gđ. Ivanko Jegličovo iz Podbrezj. Čestitamo!

V smrti na vešala je bil pred ljubljanskim deželnim sodiščem ta teden obsojen Franc Martinjak iz Senturja, ki je dne 3. julija t. l. v Mostah ubil svojo ženo, kakor smo o tem svoj čas že poročali.

Kmetijska podružnica na Dobravi pri Podnartu vabi na veselico, ki jo priredi v nedeljo, dne 11. septembra 1910 v gostilni g. F. Pegačnika na Sr. Dobravi pri Podnartu. Spored: Eno uro doktor. Burka v enem dejanju. 2. Srečolov. 3. Šaljiya pošta. 4. Prosta zabava. Začetek ob pol 4. uri pop. Vstopnina: I. sedež 1 K, II. sedež 60 v, stojšča 40 v. Otroci plačajo polovico. Preplačila in darila se hvaležno sprejemajo. Čisti dobiček je namenjen za zgradbo kmetijskega doma, en del pa za popravilo peta iz Otoč na Dobravo in Kropo.

Sokolska veselica v Kamniku v nedeljo 4. t. m. se je vsrila kljub elementarnim nezgodam, ki letos redno preganjajo sokolske prireditve, po vsem ugodno in povoljno. — Glavni del, težišče veselice, je obstojalo seveda v telovadnem programu, ki se je pa žalibog valed intenzivnega naliva mogel izvesti le deloma, dotim je izostala glavna točka — telovadba članstva, ki je imela pokazati sad, ki je imela in hotela položiti bilanco dolgotrajnega in vsestranega dela v telovadnici. Da se jim ni bilo treba bati kritike, to pač že lahko sklepamo iz tega, kar smo videli: iz prostih vaj in nastopa naraščaja, kar je vse pokazalo, da se je v Kamniku nekaj delalo, in sicer z uspehom delalo. — O prostih vajah članstva ne bomo pisali; saj tu so nastopili tisti, ki se niso bali pokazati svojih zmognosti tudi na svetovnih pozoriščih in ki so iz Celja odnesli priznanje načelnika praškega sokolstva: «Slovenci, vi ste nas (Čehe) popolnoma dosegli!» Pač pa moramo na tem mestu pohvaliti nastop naraščaja, pogoj vspešne bodočnosti vsakega sokolskega društva. Videli smo pred seboj dečke, mlade, komaj v prvem cvetu razvoja sil, a gibčnost in popolnost v izvajanju vaj, bodisi prostih ali ali orodnih, je napravila na nas vtis, da imamo pred seboj same odraslene, izkušene telovadce! Tak naraščaj mora biti društvu samo v ponos in v trdno poročstvo veselo bodočnosti! G. Lušinu, voditelju naraščaja, vse priznanje! — Če omenjamo to prireditev, pač ne smemo pozabiti prijaznosti ljubljanskih društev «Sokol I.» in «Sokol II.», ki sta se udeležili naše veselice korporativno in, kojih prvo je postavilo na telovadišču tudi svojo vrsto. Toda usoda je hotela, da nismo videli vsega, da

nam ni bila dana prilika občudovati tudi vaj na orodju teh telovadcev — mojstrov. — Veselica, oziroma zabavni del se je moral mesto na prostem, vršiti v gornjih prostorih «Doma». Tu se je ob obilni udeležbi ob sviranju mestne godbe vršila zabava v sej mli živahnosti in življenja. Kakor vedno, tako so tudi tukaj prevzela veselico v oskrbo slavne kamniške narodne dame z gospo dr. Krautovo na čelu in mile gospodične — Kamničanke, kar je vse pripomoglo k temu, da je veselica v gnetnem oziru uspela gotovo kar najbolje. Tuhinjec.

Družbi sv. Cirila in Metoda so od meseca aprila do avgusta 1910. prispevali nabiralniki v Kranju 191 K 55 v in sicer: kavarna Geiger 43 30, gostilna Lorenca Rebolj 30 14, gostilna Marije Mayr 27 10, kavarna Narodna 18 14, kavarna Jäger 13 66, gostilna Jerneja Mihelič (Bekselj) 10 20, gostilna Franc Jezeršek (Knedel) 8 —, gostilna Franca Benedik (Jostar) 7 48, gostilna Franca Pogačnik 6 40, hotel «Triglav» 6 24, hotel «Stara Pošta» 4 24, gostilna «Čofšče» 3 73, gostilna Alojzije Potusek (Fider) 3 24, gostilna Rudolfa Jereb 2 27, gostilna Mavrilija Mayr 1 60, trgovina Cirila Pirc 1 45, hotel «Nova pošta» 1 42, trgovina Ivana Savnik 1 40, trgovina Jankota Kocmut — 90. Skupaj K 191 55. Narodne kolke in računske listke v prid družbi sv. Cirila in Metoda prodaja tukajšnja narodna trgovina Antona Adamiča. Slovenci! Podpirajte kar najbolj našo sokolsko družbo, omogočujte in pospešujte njeno delovanje s kar najizdatnejšimi gmetnimi prispevki.

Ko mene več ne bo... Prva česka zavarovalnica na življenje v Trstu je poslala družbi sv. Cirila in Metoda zopet stiri pelice starih rodoljubov, ki so se zavarovali na življenje družbi v korist za vsoto 2500 K. Med temi vnetimi rodoljubi je g. Justin Krizmančič, trgovec v Trstu, ul. Nuova 37. Nadejamo se, da vrli slovenski mož dobi posnemovalcev med slovenskimi trgovskimi tovariši, med slovenskim občinstvom pa dejansko priznanje s pomnoženimi maročili po geslu: Svoji k svojim. «Prva česka» si je pridobila za družbo sv. Cirila in Metoda že lepih zaslug. Hvala jej! Hvala poštvovalnim rojakom!

Naročajte in širite naš list!

Umešnost in književnost

Matica Slovenska javlja, da bodo letošnje njene knjige ravno dotiskane. Dr. B. Vošnjaka knjiga «Napoleonova Ilirija» je že gotova, istotako bo kmalu natisnjen prevod zanimivega češkega romana «Jan Marija Plojhar», ki ga je spisal sloviti češki pisatelj Zeyer. V tisku se nahaja tudi domač zgodovinski roman «Brambovci», ki bo skupno obsegal nad 20 tiskanlih pol in mu je avtor znani slovenski pisatelj dr. Ivan Lah. Nadalje so dotiskane že prve pole «Letopisa» in zato opozarjamo člane in še zlasti poverjenike, naj nemudoma pošljejo članarino, ako hočejo najti svoja imena v imeniku.

Bratje Sokoli!

Jutrisnje javne telovadbe tržiškega «Sokola» se udeleži naše društvo korporativno z zastavo.

Udeležite se ga polnoštevilno v kroju. Zbirališče opoldne na kolodvoru.

Odbor «Sokola» v Kranju.

Kje se dobro je?

Kjer znajo pravilno pripravljati Izborna Pekateta. Receptno knjigo vsakomur zastoj pošilja Prva kranjska tovarna testenin v Il. Bistriol. 72 3-3

Zlindra

Kdor takoj kupi, dobi še poseben : popust! :

zajamčena, po najnižji ceni se dobi samo pri :

Porabite ugodno priliko!!

Agro Merkurju v Ljubljani in Trstu.
Dobe se tudi vsa druga gnojila!

Hranilne vloge

se obrestujejo po 5 odstotkov. Izdaja hranilnih znamk.

Avstr. hranilna, kreditna in stavbena družba

reg. zadruga z om. poročtvom.

Centrala Dunaj, 6. Theobaldgasse 4. — Uradna kontrola.

Domače hranilnice

se dobe zastoj. 103 52—23

Loterijska srečka dne 3. septembra t. l.
Gradec 26 86 83 80 46

Ravnokar je izšel

6. snoplč „Več luči!“

Kako je lep vojaški stan..

obsegajoč 25 črtic iz vojaškega življenja.

Cena 20 vinarjev.

Dobiva se v naši tiskarni in v nekaterih knjigarnah.

10 kron dnevno! 198 10—2

Lahek zaslužek za vsakega v mestu in na deželi, tudi v majhnih krajih. Pošljite Vaš naslov po dopisnici na trdko Jakob König, Dunaj VII./3. Poštni urad 63.

Najboljši češki nakupni vir.

Ceno posteljno perje!

1 kg sivga dobrega pulenega 2 K, boljšega 2 K 40 h; prima polbelega 2 K 80; belega 4 K; belega, puhanega 1 K 10 h; 1 kg velefinega snežnobelega puljenega 6 K 40 h, 8 K; 1 kg puha, sivga 6 K, 7 K; belega 5 finega 10 K; najfinjši prsni puh 12 K. Kdor vzame 5 kg, dobi franko.

Izgotovljene postelje

iz gostonitega, rdečega, modrega, belega ali rmenega nankinga, pernice, 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema zglatnikoma, vsak 80 cm dolg, 60 cm širok, napolnjen z novim, sivim, jako stanovitnim puhastim postelnim perjem 16 K; napolnjen puh 20 K; puh 24 K; samo pernice po 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; zglatnice 3 K, 3 K 50, 4 K; pernice, 200 cm dolge, 140 cm široke, 18 K, 14 K 70 h, 17 K 80 h, 21 K; zglatnice 90 cm dolge, 70 cm široke 4 K 50 h, 5 K 20 h, 5 K 70; spodnje pernice iz mo nega, črtanega gradla 180 cm dolge, 116 cm široke 12 K 80 h, 14 K 80 h.

Razpošiljanje po povzetju od 12 K naprej franko. Dovoljena je zamena. Za neugajajoče se denar povrne.

S. Benisch, Dešenice št. 821, Češko.

Obsežni ceniki zastoj in franko. 192 50—3

Stanovanje

s petimi sobami, shrambo, dvema kletama in malim vrtom
se odda v najem s prvim vinotokom.

Več se izve pri

196 3—8

L. Rebolju v Kranju.

Mastin

doktorja pl. Trnkóczyja krmilno varstveno sredstvo se dobiva pristno pri trgovcih le pod imenom **Mastin**. Previdni kmetovalec ga pri meša krmi vsaki domači živali. Najvišje medalje na razstavah in tisoči zahvalnih pisem pričajo o velikih uspehih, ki se dosežejo z mastinom.

Tovarniška zaloga: 89 12—11

Lekarnar Trnkóczy, Ljubljana.

Zagrebski Franck

..... kot tovarniško znamko
priporočujemo najboljši pridatek
kot priznano za kavo!

Popolnoma varno in najbolje naložite svoj denar v

Kmečki posojilnici v Ljubljani

(nasproti Figovca :: v lastni hiši :: Dunajska cesta.)
Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po 4 1/2 %.

!! V kmečki posojilnici je naloženo !!
:: že nad 20 milijonov kron. ::

Rezervni sklad čez 400.000 kron.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov. Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog. 26—17

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Moderna, popolno urejena kavarna

v Kranju nasproti gimnazije se **takoj odda v najem.**

Natančneje se izve v upravlštvu „Gorenjca“.

Šolske potrebščine

šolske zvezke, svinčnike, ravnila, peresa, držala, šolske torbice i. t. d., na drobno in debelo, kakor tudi vse druge galanterijske in spece-rijske predmete priporoča po najnižjih cenah

J. Kušlan, Kranj, Glavni trg.

Keil-ov lak

najboljši lak za tla iz mehkega lesa

Keil-ova bela prevlaka (glazura) za umivalne mize 90 v.
Keil-ova pasta za čevlje po 80 v.
189 6—4

Keil-ov lak za zlatenje okvirjev 40 v.
Keil-ovo leščilo za pode 90 v.
Keil-ov lak za klobuke v različnih barvah.

ima vedno v zalogi trdka

Fran Dolenz v Kranju.

Črnomelj: Anton Zure.
Idrija: Valentin Lapajne.
Kamnik: Ed. Hajek.
Kočevje: Franc Loy.

Ljubljana: Leskovic & Meden.
Novo mesto: I. Pisek.

Postojna: Anton Ditrich.
Radovljica: O. Homann.
Škofja Loka: M. Zigon.
Zagorje: Rih. E. Mihelčič.

Kaj pomaga dobra kuha,
Če si bolnega trebuha!
Na želodcu ni bolan

Ta, ki vžliva

Najboljše krepčilo želodca!

Sladki in grenki.

Ljudska kakovost

liter K 2.40.

Kabinetna kakovost

„ „ 4.80.

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Postavno varovano.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Delniška glavnica K 5.000.000 K.

Stritarjeva ulica št. 2

Rezervni fond K 450.000.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu in Sarajevu.

73 52—27

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.

Na kakovost,
dobro ceno in
težo

Je treba paziti pri kupovanju in
primerjavi mila. Nobeno milo na
svetu ne doseže

Schicht sovega
mila

v vseh dobrih lastnostih, v čistoti,
izdelanosti, milobi in nizki ceni.

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik
LJUBLJANA,

Slomškova ulica št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo.

Zlono omrežje na stroj, ograje na mirodvoru,
obmejno omrežje, vešna vrata, balkoni, verande,
stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Špecialiteta:

88 52-26

valjični zastori (Rollbalken).

Nikoli več!

ne menjam z mojim milom, odkar imam v
rabi Bergmannove «Steckenpferd»-li-
lijino mlečno milo (Znamka «Steckenpferd»)
od tvrdke Bergmann in Ko., Tešin ob L., ker
je edino to milo najbolj učinkuje vseh medi-
cinalnih mil proti solnim pegam, kakor tudi
v dosego lepota, mehkega in nežnega tainta.
Komad po 80 vin. se dobi po vseh lekarnah,
drogerijah in trgovinah s parfimerijami i. t. d.

55 40-81

Čvrstega, zanesljivega
hlapca sprejme
v službo
tiskarna
Iv. Pr. Lampret, Kranj.

PREMERL & JANČAR

Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.

Lastni izdelki 76 12-7

oljnatih barv, lakov

firnežev in steklarskega kleja. Velika
zaloga kemičnih in rudninskih barv. Barve
za umetnike. Vse potrebščine za slikarje in
pleskarje. Točna postrežba, cene nizke.

Za obilna naročila se priporoča

Premrl & Jančar

trgovina oljnatih barv na drobno in na debelo.

Išče se za takojšnji nastop
stavbeni

ključavničarski pomočnik

pri

201 2-2

Jož. Štirnu, ključavničarju v Kranju
(Gorenjsko).

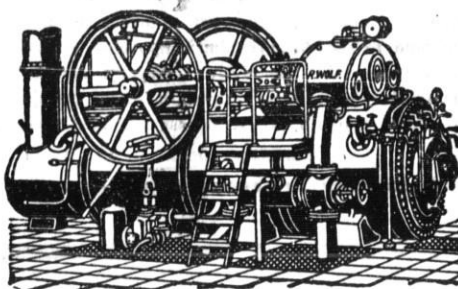
199

Proda se

3-2

na Dolenjskem zaradi ostarelosti
50 let obstoječa trgovina z me-
šanim blagom, katere ima mnogo
stalnih odjemalcev. Hiša je eno-
nadstropna in spada zraven go-
spodarsko poslopje in krasen vrt.

Line 1909: zlata kolajna najvišje priznanje

R. Wolf Magdeburg
Buckau

Filialka Dunaj, Dunaj III, Am Heumarkt 2

Vozeči in stoječi polnoprni in patentirani

lokomobili na vroči par

z 10 do 800 konjskih sil.

Najbolj gospodarski, najtrpežnejši in najsigurnejši stroji na moč za

249 26-24

vse industrijske in gospodarske obrate.

Skupna izdelava nad 650.000 PS

Matija Ažman mizar : Kranj 123

nasproti klobučarja Ovčjaka

naznanja slavnemu občinstvu, da je prevzel obrt
Mihaela Pantarja v Kranju

za izdelovanje mrtvaških krst

ker je bila hiša onega prodana.

92 6-24

Krste se dobe vsakovrstne in po najnižjih cenah.

**Mestna hranilnica
v Radovljici**

je prvi najvarnejši in največji
zavod za nalaganje denarja
v pol. okr. Radovljica na Gorenjskem

Mestna hranilnica v Radovljici obrestuje vse hranilne vloge po 4 $\frac{1}{4}$ % od sto. Vse narasle in nedvignjene obresti pripisuje dvakrat na leto h kapitalu, in sicer 30. roznika in 31. grudna, ne da bi bilo treba to zahtevati. Rentni davek od teh obresti plačuje mestna hranilnica sama, tako da dobi vsak vložnik 4 K 25 v od sto čistih obresti in poleg tega še dvakratne obrestne obresti na leo. Za vse vloge in njih obrestovanje jamči v smislu od c. kr. deželne vlade za Kranjske v imenu c. kr. ministrstva notranjih zadev — potrjenih pravil mesto Radovljica z vsem svojim premoženjem in svojo davčno močjo — in poleg tega hranilnica s svojim premoženjem in svojim rezervnim zakladom, kateri znaša sedaj nad 200.000 K. :: Mestna hranilnica v Radovljici daje največjo varnost za hranilne vloge med vsemi drugimi denarnimi zavodi v polit. okraju Radovljica. Zato nalaga c. kr. sodnišje in drugi c. kr. uradi vse vloge od nedoletnih otrok in druge denarje le pri tej mestni hranilnici. — Kdor želi iz drugega denarnega zavoda prenesti denar v Mestno hranilnico v Radovljici, izroči naj ji le vložno knjižico, da se obrestovanje ne pretrga, dvig preskrbi hranilnica sama. Kdor želi pri Mestni hranilnici v Radovljici nalagati denar po pošti brezplačno, zahteva naj pri hranilnici poštne položnice, katere so vsakemu na razpolago. — Posojila na zemljišča dovoljuje proti 5% obrestovanju na amortizacijsko dobo, katero si lahko vsak dolжник sam določi, namreč proti vračilu na 14, 16 $\frac{1}{2}$, 19 $\frac{1}{2}$, 25 ali 36 let, izjemoma tudi na 50 let. Tako vračilo je za vsakega dolžnika zelo ugodno, ker poplača napravljeni dolg z malimi odplačili mimogrede z obrestmi. Kdor si izposodi drugod recimo 300 K s 6% obrestmi, plača zanje v 36 letih 648 K golih obresti, ostane toraj še vedno 300 K dolžan. Dolжник mestne hranilnice v Radovljici se pa dolga docela iznebi, dasi plača v celi dobi še za 97 v manj. Nadalje dovoljuje tudi posojila na me- nice in proti zastavi vrednostnih papirjev. Tudi za posojila je Mestna hranilnica v Radovljici prvi zavod v polit. okraju Radovljica. Kdor želi najeti posojilo ali dobiti kaka druga pojasnila, zglesi naj se v hranilnični pisarni nasproti c. kr. okrajne sodnišje, kjer se uraduje vsak dan od pol 9. do 12. ure dopoldne in od pol 3. do 5. ure popoldne razen v nedeljah in praznikih.

Ravnateljstvo Mestne hranilnice v Radovljici.

Šivalni stroji

za vse le mogoče šivalne namene.

Dobe se v vseh naših prodajalnah.

SINGER Co., akcijska družba
šivalnih strojev. 85 42-26

Podružnice povsod.

Podružnice povsod.

Kranj št. 53, nasproti c. kr. pošte.

Konc. zobarski atelje

ni več v Kranju

od sedaj nadalje samo v

Ljubljani Stritarjeva
ulica 7. 44 52-36

Konc. zobotehnični atelje

O. Seydl

Lepo, zračno stanovanje

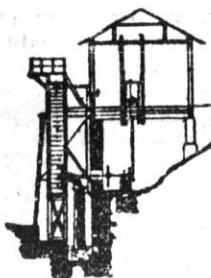
s 3 sobami, kuhinjo, shrambo in morebiti tudi s kletjo, se takoj odda za primerno ceno v novozgrajeni hiši 172 9

Franca Šušteršiča

na Primakovem pri „Železnem mostu“.

G. Tönnies

v Ljubljani 52-17 138

tovarna za stroje, železo in kovinolična priporoča kot posebnost žage in vse stroje za obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vrtilom. Motorje za bencin in surovo olje, najcenejša gonilna sila.

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 49 52-31

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, lak in firneža

Brata Eberl 206

örkoslikarja, lakirarja, stavbena in pohištvena pleskarja

Ljubljana Miklošičeve ulice 6, nasproti hot. „Union“

Ustanovljeno 1842. Telefon 154.

52-1

Josip Pogačnik v Radovljici
krojaški mojster

Odlikovani 1909 na razstavah v Londonu in v Parizu s prvim darilom: častno diplomu, velikim zlatim častnim križcem in veliko zlato kolajno

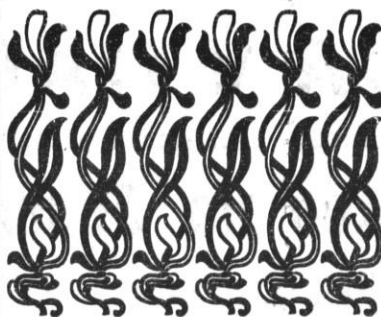
205 52-1

Edini :
zobozdravniški :
tehniški .: atelje
v Kranju dr. Eduard
Globočnik
v isti hiši, kjer je lekarna.

Umetni zobje se izgotove v enem dnevu, popravila v nekoliko urah, začasna popravila takoj. Atelje se je otvoril 15. septembra 1908. Vsa zobotehniška dela izvršuje izkušen zobotehnik, ki je moj sodelavec že izpočetka in ki v tem poslu ostane tudi še nadalje. Tako mi je mogoče cenjenemu občinstvu garantirati za dovršeno delo. Atelje je opremljen z najmodernejšimi in najrazličnejšimi potrebščinami in pripomočki. Ordinacije vsak dan, tudi ob nedeljah.

Vina

štajerska, dolenska,
goriška, vipavska,
istrijanska, dalmatinska,
jamčeno pristna

ponuja po skrajno nizkih cenah

zadruga

282 52-40

Agro-Merkur

r. z. z o. z. v Ljubljani.

Martinova cesta 20

Postajališče električne cestne

R. Lang

Martinova cesta 20

železnice pri šentpeterski cerkvi. 180-7

LJUBLJANA : Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov

Bogata zaloga pohištva vsake vrste v vseh oenah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Specialiteta: Gostilniški stoli.

Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozički po vsaki oeni.

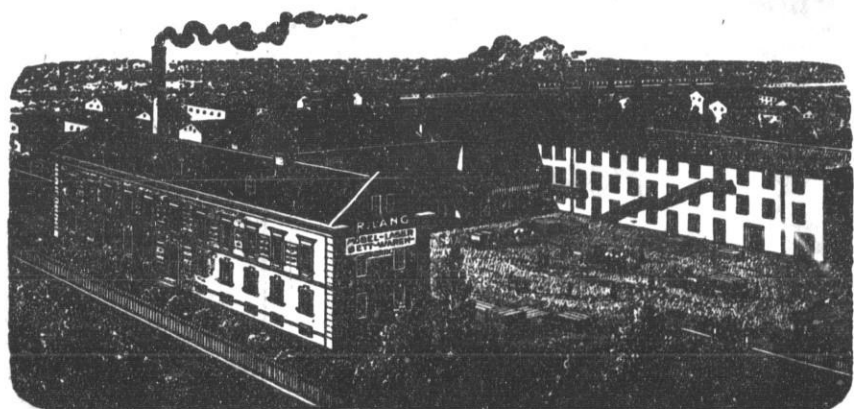
Modrool iz žilnatoga omrežja, afričanske trave ali žime, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 gld. naprej. Divan z okraski.

Oprave za jedilne sobe, salone, pred-sobe, cele garniture.

Za sobo; postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, obelajnik, miza, stensko ogledalo.

Specialiteta v no-vestnih balah. Veliki prostori, pri-tilno in v i. nad-stropju. Čudovito poseni za hotele, vile in za letovišča 62 gld.

Kamnoseški izdelki iz marmorja za cerkvene in pohoštvene oprave, spominki iz marmorja, granita ali sijenita, apno živo in ugašeno se dobi pri

Alojzija Vodniku Ljubljana
Kolodvorska
kamenarskem mojstru = ulica =

5500
notarsko over. izpričeval zdravnikov in
privatnikov dokazuje, da odstranjujejo
Kaiserjeve 58 24-21
prsne karamele
s tremi jelkami
kašelji
hripavost, zaslišenost, katar,
krčeviti in hripavi kašelji najbolje.
Zavoj 20 in 40 vin. :: Doza 60 vin.
Dobi se v lekarni v Trzinu.

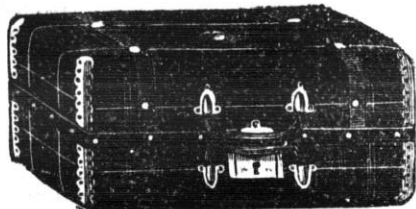
Anton Adamič

KRANJ :: Glavni trg.

Glavna zaloga: nasprodi lekarne.
Podružnica: zraven župne cerkve.

priporoča 176 13-7

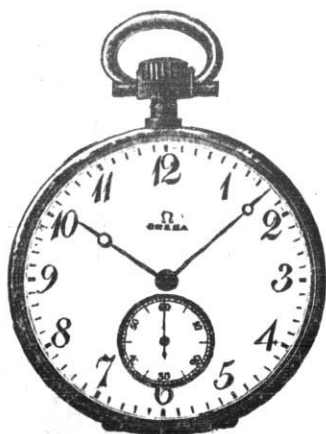
svoje bogato založene trgovine galante-
rijskega, norimberškega modnega blaga,
šolskih potrebščin, papirja, igrač in raznih
pokrival. :: Predtiskarija!

Tovarniška
zaloga
otročjih vo-
zičkov in
kovčkov.

Cene radi pomanjkanja prostorov zelo ugodne!

Ne mudite prilike! Na debelo in drobno!

191 52-3

Največja trgovina na Gorenjskem.

Rudolf Rus

urar v Kranju

Največja zaloga ur, zlatnine in
srebrnine. Ceniki poštnine prosti.

Pozor!

Zaloga gramofonov najnovejšega
sistema. :: Plošče najlepših slo-
venskih komadov.

Ustanovljeno leta 1885.

Glinaste peči

147 52-12

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi
kipe, vaze in druge glinaste izdelke v
vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Drelse

prva in največja tovarna peči in
glinastih izdelkov v Ljubljani.

Čitajte in priporočajte!

„Več luči!“

Poljudna zbirka potrebnih, poučnih,
zabavnih in aktualnih spisov za
slovensko ljudstvo. Izhaja perio-
dično, najmanj štirikrat na leto.

1. snopič: Cerkevne pristojbine ali štolnina
z dodatkom Kako se določa kongrua?
2. snopič: Kako naj sina oprostim vojaščine in
druge važnejše določbe glede vojaške
dolžnosti.
3. snopič: HALLEYJEV KOMET (REPATICA)
4. snopič: Bira, kongrua in cerkevna konkurenca
5. snopič: Štiri črtice, namreč Nekaj iz življenja
fajmoštra Božidarja Kozamernika. —
Kako dolg rep je imel pes svetopisem-
skega Tobiše. — V nebesih. — Konec
sveta in sedež za „nebeško kraljestvo“
6. snopič: KAKO JE LEP VOJAŠKI STAN...

Cena 20 vinarjev.

Dobiva se v založni tiskarni Iv. Pr. Lampret v
Kranju ter v knjigarnah in trafikah.

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poroštvo

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 1/2 %

Rezervna zaklada
iznosa:

K 100.623.40

brez odbitka rentnega
davka, Hranilne knjižice
se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se pre-
trgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez
amortizacije po 5 1/4 % ali
z 1 % amortizacijo, na me-
nice pa po 6 % :: Eskomp-
tirajo se tudi trgovske
menice.

181 52-6

Denarni promet
v letu 1909:

K 4.000.000

Posojilnica sprejme tudi
vsak drug načrt amorti-
zacijskega dolga.

Uradije se v centrali in
v podružnici

vsak dan
od 8.—12. ure dopoldne
in od

2.—6. ure pop. izvzemši
nedelje in praznike.

Poštno-hranilnični račun
centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah
št. 75.299.

